

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: **VESZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Apponyi a királynál.

Budapest, május 17.

Gróf Apponyi Albertet vasárnap délelőtt 11 órakor magánkihallgatáson fogadta a király s a kihallgatás ötven óráig tartott. A kihallgatás részleteiről természetesen semmi sem szivárgott ki. Maga a tény azonban eleget mond. A szabadelvű körben vasárnap este nagy élénkség uralkodott s Széll Kálmán miniszterelnököt, aki félkilenc előtt érkezett oda, rögtön körülvették s érthető kíváncsisággal tudakolták tőle a „mai nap eseményeit“. Széll Kálmán miniszterelnök azonban, aki ma is teljes jókedvét ragyogtatta, azzal a tréfával ütötte el a kérdezősködéseket, hogy: „magányos idő volt, tömör ember volt a lóversenyen és a Svábhegyen, — s ő maga is a Svábhegyen volt.“ Ezzel természetesen az Apponyi kihallgatásának részleteire vonatkozó kérdezősködéseknek is egyszerre végük szakadt. Ámde ha a részletek nem is szivárogtak ki, az általános benyomás az, hogy mindazok a számítások és a reménykedések, melyek az udvari bálon fölmerült incidensre mindenféle rémes dolgokat építenek, — alaposan csütörtököt mondtak. S a helyzet, a közszólás sablonos kifejezése szerint, „nem rosszabbodott, hanem javult“. S ha lesznek is, akik az ellenzéken meg fogják kísértetni, hogy ebbe az örömben is ürmöt csepegtessenek, — semmiesetre sem fogják elérhetni azt, hogy bármi tekintetben zavart és újabb félreértéseket okozhassanak.

TÁRCA

A jótékonyág.

☞ A Budapesti Napló tárcája. ☜

Irta: **Catulle Menier.**

— Egészen egyszerűen, szeretem önt asszonyom — mondotta Henri.

Feketeszinóros vörös vadászkabátjában, fehér bőr-nadrágjában, szőke hajával, amely sötét szemét beárnyalta, nem volt rossz alak. A kandalló izzó tüzebe bámult és nem akarta, hogy pillantása a fiatal asszony kérdő, kutató, világoskék szemével találkozzék.

Denise is sokkal jobban festett vadásruhájában, mint valaha. Nem válaszolt, kényelmesen elnyújtózott. Láthatólag gyönyörűséget okozott neki Henri epedése.

A szalon könnyű, kellemes illattal volt tele, amely mintha a sok sűrű tüggönyből áradt volna ki. Egy kép, amely egy eszményi tájon ábrázoló asszonyt ábrázolt, ott a kandalló felett, valami édesen mélabus hangulatot adott a szobának.

— Ostobaság volna, Riverol ur — szólalt meg végre a fiatal asszony — ha az urammal fenyegetőzném, ki nem állhatom az erényeskedő allűröket, de...

— Fölösleges a sok szó — szakította félbe a férfi ridegen. — Visszaütasít, ez az egész.

— Igen, vagy valami egyebet várt talán? Ugy látszik, megsértődött. No lám!

— Megsértődve!... Nem, ez nem az igazi kifejezés... Csalódtam. Hisz önnek várnia kellett a vallomásomat. Jól tudhatta, hogy miért mondtam le nizzai utamról és követtem önt

BELFÖLD

A pénzügyminiszter a királynál. Mint a Budapesti Tudósító értesül, Lukács László pénzügyminiszter tegnap a felségének magánkihallgatáson jelentést tett a tárcája körébe eső ügyekről.

A csehek a magyar liszt ellen. Ujra mozgalom indult meg Csehországban a magyar liszt ellen. Ezuttal a csehországi kulturánács cseh osztálya, a központi mezőgazdasági egyesület, a cseh gazdák szövetsége és a cseh sütők központi egylete áll a mozgalom élén és felhívásukat a cseh lapok egész terjedelmében közzik. Abban felszólítják a cseh közönséget, tegyen meg mindent a magyar lisztbevitel megakadályozására.

A világversenyt, így szól a felhívás, természetesen nem tudjuk elhárítani magunkról, de legalább a magyar versenyt szorítsuk határai közé és sikert remélünk, ha a fogyasztóközönség meg nem tagad a tőlünk hathatós támogatást és ha a molnárok, pékek és gazdák szerencsésen megindult egyetértő akciója a fogyasztó közönség károsodása nélkül sikerülni fog. A sikeres orvos az egyik legelső feltétele a molnároknak és pékeknek a kölcsönös segítségnyújtást biztosító meg egyezése. Legjobb ideje, hogy a többi tényezőik is sorompóba lépjenek a magyar lisztbevitel bennünket tönkretévő versenyének korátózára, mely verseny a fogyasztó közönségnek sem használva megbénítja mezőgazdaságunkat. Iparunkat és kereskedelmünket és milliókat visz Magyarorszába. A felhívás így végződik: Szervezetünk a legszelebb nyilvánossághoz fordul támogatásért. De nem kívánunk se anyagi támogatást, se gazdasági áldozatokat. A mi gyártmányunkért egy fillérrel se kell többet fizetni. Csak erkölcsi támogatást kérünk a hazai termelés védelmére.

Hazai fürdőügyünk.

Irta: **dr. Hasenfeld Manó**
egyetemi magántanár.

I.

1900. év február 20-dikán Smialowsky Valér orsz. képviselő ur, a hazai közegészségügyről mondott beszédében hazai fürdőügygel is foglalkozva, úgy a törvényhozásnak, mint közvetve a kormánynak szíváshoz szólt. Széll Kálmán miniszterelnök ur csakugyan

már február 22-én ígéretet is tett a képviselőházban, hogy a közgazdaságiilag és közegészségügyileg oly fontos kérdéssel behatóan fog foglalkozni.

Megszoktuk már, hogy a miniszterelnök nagy államférfi bölcsességével és hazafisságával ígéretei beváltását nemcsak hogy nem szokta, ad graecas calendas halasztani, hanem a „bis dat, qui cito dat“ értelemnek a gyakorlatban nála jobban soha senki kifejezést nem adott.

És csakugyan, a belügyminisztérium intézkedései folytán a hazai forrás- és fürdőügy érdekében már ott láttuk 1900 május 28-án a belügyminisztérium tanácstermében a forrástulajdonosok és már május 29-én a fürdőhelytulajdonosok országos értekezletét.

Nagyon helyesen intézkedett így a miniszterelnök, mert hiszen a bajok megmentése céljából elsősorban tájékoztatásra van szüksége. Sőt, hogy még alakosabb tájékoztatást nyerjen, egy országos állandó forrás- és fürdőügy-bizottságot nevezett ki, mely ugyanazon év június 19-én a belügyminisztérium tanácstermében a miniszterelnök elnöke alatt tartotta meg alakuló ülését. Az eszmék tisztázása s a kérdések megvitatása és a bajok okainak kiderítése végett kétségtelenül szükséges is volt, hogy egy pártatlan, elfogulatlan, önérdéktől nem befolyásolt országos bizottság létesüljön.

Kétségbe nem vonható tény ugyan, hogy a 12 év óta működő országos balneológiai egyesület, buzgó elnöke által serkenve, legnagyobb részét ledeleitette már a hazai fürdőügyet károsító mozzanatok; és nagyon sokat lendített a magyar fürdők ügyén, mégis csak üdvös hatás várható az országos bizottság kinevezésétől. Csakis így lesz már egyszer tisztába hozva, vajjon a magyar fürdőügy helyzete valóban oly sanyaru és oly komolylyá vált-e, mint azt a közvetlenül érdekeltek állítják.

Ennek kiderítésére, a bizottság kebeléből 13 jeles tagot küldtek ki azzal a feladattal, hogy mindegyik egy-egy kérdést tanulmányozván, arról véleményes jelentést tegyen, hogy ennek alapján a kormány a legelső és legfontosabb igénynek megfelelően, t. i. annak, amely a közegészségügy rendezéséről szóló 1876-dik évi XIV. törvényeknek a gyógyfürdők és ásványvizekről szóló XIV. fejezetének módosításával és kiegészítésével van kapcsolat-

Boulogneba, ahol szerencsém volt a legszebb időben a szállóban vesztegelni és urával és még néhány öregurral whistezni.

— Riverol ur, ön tapintatlan.

— O, jól tudom, mint beszélök...

— De úgy látszik, nem tudja hogy kivél.

— Éppen ezt tudom egészen jól. Azzal az urhölgyekkel beszélök, aki Merignan vicomte urral nagyon jó ismeretségben van.

— A-a-ah!

Denise hirtelen felállott és Riverol ámult, hogyan tudnak azok a szelid szemek villámokat szórni.

— Eltaláltam — mondotta magában.

— Természetesen, egészen jól értem önt uram! És ön bizonyítékkal tartozik nekem rágalmazásáért — talámben az uram fogja követelni öntől.

— Az ön felháborodása teljesen helyén volna, asszonyom, ha nem volna meg ez a bizonyíték. Hát figyeljen ide. Egy napon egyik festő-barátomnak a műtermében voltam a Rue de Civryben. Az ablaknál álltam s kibámulva a szürkülötte, egyszer csak látom, hogy a szemben levő sarkon egy kocsi áll meg, abból egy hölgy száll ki, akinek járása és tartása meglepően ismerős volt nekem. Az arcát ugyanis sűrű fátyol borította. Néhány szózt a kocsisnak, aki arra elhajtott. Az a hölgy aggódva körülkémlelt, vajjon nem vette-e észre valaki, aztán gyorsan elindult, de nem olyan gyorsan ment, hogy jómagam, aki utána siettem, ne követhettem volna. Végre egy négyemeletes ház előtt a Rue de Pucelleben megállott, még egyszer körültekintett — én az utcai kut mögé rejtöttem — és besietett egy kapun. Meg kell adnom, hogy Merignan vicomte nagyon bőkezű volt, mert a házmester és a többiek semmiről sem tudtak — semmiképpen sem akar-

lak valamit elárulni. De ha én valamit fölteszek magamban, akkor nagyon makacs vagyok, és így megtudtam végül, hogy hetenkint kétszer-háromszor Deterrennek, a muzsikusknak a családjához jár, aki hátul a negyedik emeleten lakik. A vicomte pedig elől lakik. Hosszas fáradozásomba került, amíg végre tanum akadt arra, hogy a vicomte önnel egyidejűleg volt Deterreék lakásában.

— Igen, ő a ház tulajdonosa...

— És személyesen hajtja be a házbért — mondotta Riverol gyonyosan.

Denise hallgatott s mintegy segítséget keresően nézett körül.

És valósággal megkönnyebbült, amikor megnyílt az ajtó és az ura belépett. Az ura alacsony, vastag, szakálltalan volt, halántékán a haja egészen szürke. Lármásan köszöntötte őket.

— Na, hisz itt vagytok. Ez volt aztán a vadászat, mi? Pompás bestia, mondhatom, soha még nem volt meg bennem úgy az elégtelnek az érzése, mint amikor leterítettem... De miscoda areokat vágtok ti itt ketten? Verekedtek, he?

— Igen, egy kis vitáck volt, kedves Cesar, s nekéd kell a dolgot eldöntened. Tudod, mindig el szoktam neked mondani jótékonyági ügyeimet — elnöke vagyok ugyanis a Beteg Anyákat Gyámoltó Egyesületnek — fordult felvilágosító hangszólyással Riverolhoz, aki feszült kíváncsisággal leste, hogy mi fog itt történni. — Bizonyosan ismered Deterrennek, a muzsikus feleségének a törtéjét is...

— Tudom — felelte Cesar félig nevetve, félig elkényezeredetten — mindenáron kell lennie valakinek, akinek a szívét kiöntse, kedves Riverol, s mint türelmes férjnek, már csak meg kell hallgatnom. De ne higyeje, hogy megelégszik

ban, amit én már 1883-ban és 1885-ben egy „Gyógyhelyeink és ásványvizeink” című hírlapi cikkemben és röpiratomban indítványoztam.

Ugy állván a hazai fürdőügy dolgában felosztott munka mechanikai programja, legyen szabad nekem is, habár nem vagyok és éppen mert nem vagyok sem érdekelt fürdőtulajdonos, sem fürdőigazgató, köztügyeinket mindég támogató beosas lapjában néhány szót a szónyegen forgó hazai fürdőügyhöz hozzászólanom.

Felsőzállásomat menteni fogja már hivatalom, mert az emberiség szolgálataiban munkálkodni, az orvos legnevesebb feladata, de másrészt mint magyar orvos csekély erőmmel magam is közreműködni szeretnék olyan irányban, hogy ez a hazánkra nézve közzgazdaságilag is oly fontos kérdés helyes megoldást nyerjen.

Előttöm van a dr. Freys Kornél által kitűnően szerkesztett Balneológiai Értesítő és a fürdőtörvényjavaslat tervezete. Azokból tudtam meg a forrás- és fürdőtulajdonosok értekezletin elhangzott véskiáltásokat és panaszokat. Ezeknek elolvasása előtt naivul azt hittem, hogy a vészharang kongásai — 120.000 magyar ember meggye évenként külföldi fürdőkre, ahol azok 15—20 millió forintot költenek, — a törvényhozó testületben, a közönség körében a hatóságoknál csupa való tényeken alapulnak. Az akkori értekezleteken elmondottak elolvasása után a [sorrendet megfordítva látom.

Már hét évvel ezelőtt nagyon érdekklódtam a külföldre járó magyar fürdővendégek száma felől és akkor megtudtam a fürdővendégek listáiból, hogy a 17 nevezetesebb külföldi gyógyhelyen 14.700 magyar fordult meg és pedig: Karlsbad 2618, Gleichenberg 2201 (Budapest maga 806 vendéggel szerepel). Ischl 1630, Marienbad 1533, Gastein 1249, Rohics 906, Aussee 900, Reichenhall 772, Baden (Bécs mellett) 714, Franzensbad 648, Kaitenleuteng 500, Hall 485, Römerbad 204, Vöslau 180, Ems 87, Teplitz—Csehország 20, Elster 20 magyar fürdővendéget mutatott föl. Hiányoznak adataim Ostende, Helgoland, Norderney, Scheveningen tengeri fürdőkből. Nauheim Wiesbaden Gräbenberg gyógyhelyekről, Pörschbach, Velden és még néhány tiroli helyről, és ha ezekre, hogy keveset ne mondjak, még 5000 személyt számítunk, hol van a többi százezer külföldre járó magyar ember?

A fentemlített szám pedig azóta — Karlsbadot kivéve — még jobban csökkent, az évi hazai statisztikai kimutatások pedig emelkedést mutattak. A külföldi gyógyhelyek nagyon is panaszokodnak, hogy a balneológiai egyesület működése óta frekvenciájuk érezhetően csökkent, hogy csak egyet mutassak be, Franzensbad még hét év előtt 648 magyar vendéget, ez évben már csak alig 200-at tudott kimutatni.

Mint hogy a később részletesen kifejttem, mit kelljen tenni hazai fürdőügyünk érdekében, előbb csak általánosságban teszem meg észrevételeimet. Leginkább az hallatszott az értekezleteken, hogy 1. a hazai

azzal, ha úgy tesztek, mintha oda figyelnek. Nem bizony, mert alaposan megvizsgálnát. Tehát Deterreék, — igaz, sikerült rábirnod Merignant, hogy elengedje ennek a szegény népnek a házbért?

— Nagyon nehéz volt — mondotta Denise sóhajta. — Háromszor kellett felhívnom és rábeszélmem, amíg végre megtette. Most boldogok azok az emberek, hogy kigázoltak a nyomorúságukból, s nekem nem is kell már többé oda mennem hozzájuk.

— Akkor hát meg lehetsz elgedve megint — felelte rá Cesar ásitozva. — Hanem most már engedelmet, reváns billiárdpartit ígertem Germainnek.

— Asszonyom — szólalt meg Riverol egészen lesujtva, mikor Cesar eltűnt — rendkívül sajnálom, hogy elragadtattam magamat s ilyen igazságtalan gyanuval...

— Elég! — szakította félbe Denise királynői modorlaltal, amely kétségtelenül bucsut jelentett — úgy veszem, mintha az ön méltatlan viselkedése meg sem történt volna, sőt föltevést ki sem mondotta volna. De megkövetem, Riverol ur, hogy májtól kezdve úgy engem, mint a lakásomat kerülje.

Alig zárult be Riverol után az ajtó, Denise már ott áll az íróasztalánál s illatos levélpapírra a következő sorokat vetette:

„Kedves Hektor! Látod, mennyire igazam volt, amikor erősen ragaszkodtam ahhoz, hogy eljárszunk azt a játékonysági komédiát, valahányszor meglátogatattalak. Riverol kikémleli a mi találkozásainkat és közel volt ahhoz, hogy az uramat felvilágosítsa. Baj van, ha közbe nem lépek azzal a játékonysági komédiával. Ezek után természetesen nem találkoztunk többé a házadban. Rendbe kell hozatnod megint mendonni villádat, amiről aztán értesíts a kellő időben. Denise.”

orvosok nem ismerik a hazai ásványvizeket és gyógyhelyeket és nem pártolják azokat és ez a baj a legfőbb oka: 2. a kormányban vagy az államban a mai nál hathatósabb támogatást kéri és pedig 15 évi adóelengedést, kölcsönrel való támogatást, más kedvezetel kedvezményeket stb.

A magyar gyógyvizek használatának és így forgalmának oszկenését általános szempontból kell megítélnünk és e szempont sulya alatt szenvednek az osztrák és egyéb idegen gyógyvizek is — talán az egy Karlsbadot kivéve. — Például a franzensbadi híres, Salz- és Franzensquelle-ből, melyért 35.000 forint évbért fizettek, ez évben már csak 200.000 palackot tudtak eladni, pedig az említett vizek a világ minden részében voltak elterjedve. Az általános szempont — és pedig minden országra nézve egyformán — abban áll, hogy orvosi gyógmódrrendszerünk is sokban megváltozott és módosult és a gyógyvizeket nélkülözhetővé tette. A sok specialista, az ésszerű alapon foganatosított higiénikus és dietetikus gyógmód, az elterjedt hydro- és mechano-therapeutikus gyógmód stb. nagyon nélkülözhetővé teszi az ugynevezett ásványos gyógyvizek használatát. Hozzájárul még, hogy a gyógyvizek fontosabb elemei, a pharmaceutikus gyárak tökéletesítése által, kellemes és a szervezet által könnyen reszorbeálható alakban állíthatnak elő.

Ez említett szempont és a kés az ügyes sebész kezében, még a gyógyfürdők látogatására is káros hatással van, amit a sós-, a jódos- és vasasfürdők tényleg meg is éreznek. Ezen a bajon egyhamar segíteni nem fogunk, ha még oly nagy szállítási kedvezményben fogják is részesíteni a magyar gyógyvizeket és az üres palackokat.

Ami pedig az értekezleteken elhangzott ama kiakadásokat illeti, hogy a magyar orvosok nem ismerik a hazai gyógyhelyeket és gyógyvizeket, ez egyszerűen megtévesztése azoknak a köröknek, amelyek természetesen sokat tehetnek a magyar fürdőkért.

Szerencsétlen gondolatnak tartom, a fürdőtulajdonosoknak azt a kívánságát, hogy az állam adjon nekik 15 évi adóelengedést és kamatnélküli vagy olcsó kamatu kölcsönt. Hát azt hiszik a fürdőtulajdonosok, hogy ha az állam pénzbeli áldozatokat is hozna, nem biztosítana magának a fürdőhelyek anyagi adminisztrációjába is ingerenciát? És lehet-e az üdvös, ha az ember nem ur a maga házában?

Tény ugyan, hogy a bankok és egyéb hazai pénzintézeteink alapszabályaik értelmében gyógyfürdőre, ha még oly jövedelmező is, nem adnak jelzáloghitelt, mert kockázatotnak tartják az ilyen hitelműveletet. S ha a hazai érdekek s különösen a hazai gyógyhelyek felvirágzásának nemzeti ügye elől még sem szeretnének elzárkózni, de legott előlál az épp oly rideg, mint pszimistikus fellegás a forrás vize elemi csapás folytán elmaradhat s ez elől a hazafias okoknak háttérbe kell szorulniok. A pénzintézetek tehát kissé tulhajtott óvatosságból nem bocsátkoznak ily prekárius hitelműveletekbe, ami eléggé helytelen fellegás és eljárás. De ebből még korántsem következnek az, hogy már most az állam tartozzék a megszorult gyógyhelytulajdonosokat védőszármay alá fogadva, pénzell kiegészíteni. Az állam igenis adhat inséges kölcsönt elemi csapások által sújtott egész vidékeknek, új iparágak teremtésére pénzzsegélyt nyújthat, de magánvállalatokat csak azért, mert pangásban vannak, állami kölcsönnyújtással, vagy 15 évi adómentességgel nem segíeyezhet — kivéven a gyógyhelyt új építkezéseket.

Hogy egy fürdővállalat jövedelmezőségét gyakran sok mindenféle káros mozzanatt befolyásolja, az érthető, de a földbírtok, a háztulajdon sem hoz többet négy százaléknál, miért nem érik be ennyivel a gyógyhelyeken? Csakis a tisztességes verseny segíthet a fürdőtulajdonoson, így van az más vállalatnál is, az egyetek leeményessége, szorgalma, a publikum jogos igényeinek telismerése és kieégítése biztosan segít jogos igényeinek, nézzük pl. Bajecz fürdőt, még egy évtizeddel ezelőtt ismeretlen zughely volt az országnak és rövid idő alatt az ország határain túl is ismert fürdőhelylyé vált. Látogatottsága, mely tavaly szeptember elsején 4965 személyre emelkedett, jelözte az összes régi előkelő hírnevű gyógyhelyeket és rendszeres, realis törekvésével, bizonyára még többre fogja vinni.

— BUDAPESTI NAPLO. Május 15 ikén új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kerjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

KÜLFÖLD

Res ecclesiae.

Budapest, május 17.

A fekete pápa, a jezsuita-generális, hadserege a legmodernebb szellemű fegyverekkel rendelkezik s úgy szervezete, mint iskolájúja és külső politikájúja a legmodernebb alapelveken nyugszik. Csak két szavatt említiük föl, az egyszerű rendfogadalmat (votum simplex). Votum vagy professio alatt a három szokásos rendfogadalmat értik, a szegénységet, engedelmességet és szívósságot, melyhez a jezsuiták negyedikket (kikorrigálván magát Krisztust) a pápa iránt való engedelmességet csatoltak. A régi rendeknél (benedékek, ciszterciotálnál stb.) a votum nem egyéb, mint élettartamra kötött kölcsönös szerződés. A votans örök időkre magára vállalja a fogadalom kötelezettségét, a kolostor vagy a rend pedig az illendő elartást. Ez a viszony fölbonthatatlan. Az a szerzetes tehát, ki a votumot leleszi, bármit is kövessen el, a rendhöz őt megbüntetheti ugyan, de akarata ellenére soha ki nem taszithatja a kebeléből. A régi rendek a fogadalomtételeit ünnepélyes fogadalomnak (votum solemne) nevezik.

A jezsuiták e világos és méltányos votum solemnétt egy ravasz és modern intézménnyel helyettesítették, a votum simplexszel, mely ugyanazon kötelezésekkel jár ugyan, mint az előbbi de a viszonyt dispensáció útján a pápa, vagy közvetlenül a rendönök fölbonthatja. Eddig a dolog ugyan rendben volna, bár a dispensáció szóban rendesen kánoni csapda rejlik. Miben áll a két votum közti különbség? Nem annyira a betűkben, mint a gyakorlatban. A gyakorlatban ugyanis az egyszerű fogadalom egyoldalú igazságtalan, nyomozást szerződés a votans kárára, általa a votans fölött korlátlanul rendelkezik a rend, vagy a rendönök. Ha egy simpliciter professus például a rendből ki akarna lépni, a rendönök egyszerűen megtagadhatja tőle a dispensációt, ami főképp a női szerzetesrendeknél gyakori oly apáccakkal szemben, kiknek vagyonuk van. De ha a rendnek valami ok miatt nem tetszik a simpliciter professus, akkor egyszerűen elbocsáthatja.

Vagyis az ünnepélyes fogadalom véglegesített állással jár, az egyszerű fogadalom pedig nagyon bizonytalan, ideiglenes alkalmazás, minden fölmondási idő nélkül s a simpliciter professus a rendönök minden perében az utórá teheti. Avagy is, a rend szempontjából véve a dolgot, az egyszerű fogadalom elősragu adminisztratív eszköz, finom szita, melyen a belépgő tagokat átpotyogtatják. Ez is bizonyítéka annak, hogy mily modernül gondolkodnak a jezsuiták. Nem alkalmazzák a középkor hülye börtörendszert, hogy a rendtagokat együtt tartásák, hanem kieszelték az egyszerű fogadalmat, melylyel már nem egy existenciát tettek tönkre.

Az a perfidia a dologban, hogy ebben a be nem avatott ember jámbor igazságsógot lát. Mert nem kegyesség-e a rendől, ha azt, „akinek nincs hivatása”, „akinek nincs meg az elegendő szellemi ni-vója”, szabadon bocsátja, „szeretettel megoldván a bilincseit”?

Az egyszerű fogadalom furcsán kieszelt intézményéből, melyre az ideiglenesség és megváltoztathatóság bélyege van nyomva, a jezsuita rendiegyelemnek egyéb sajátosságai is sar adzanak. A modorlaltal, helyhez kötött régi rendekkel ellentétben a jezsuiták a szabad vonulás elvének hódolnak. Bármely rendtag a földkerekségen elszórt bármely rendházban alkalmazható. A rend e tekintetben is modernül van szervezve t. i. centralisztikusan, s minden fölött a Rómában székelő generális uralkodik, aki minden szlát egyesít a kezében. Ennek az intézménynek előnyei első pillanatra szembeszökők. A rend ezáltal nemzetközi, kozmopolita lesz, s a tagok nemzeti érzülete csirájában eltojtatik. Másrészt a gyakori utazgatás és változás által a rendtagok látóköre és intelligenciája nagyon kitágul és kifejlik. Van-e ehhez hasonló intézmény a világon, mely hasonló fizionómiával díszkedhetnék? Ha valahol döntő csapatt kell mérni, akkor a rendtagok az illető ponton, az illető házakban gyülekeznek. A sok utazás és tapasztalás világlátra csiszolja őket, melylyel könnyen varázst gyakorolnak a felületes szemlézőre.

A szabad vonulás intézményével párhuzamosan jelenlegi praksisuk arra irányul hogy nagy ingatlalonnk szerzését elkerüljék, vagy legalább is világi stórhumannokat használnának fedezetül. A mozgó tőke, a sok pénz a vágyuk s ebben hihetetlen eredményeket érnek el. A pénznek nagy szerzőereje van; az által hogy nagyobbára készpénzből ének, sohol nem szerepelnek mint konkurrensok hanem mint mindenütt rendkívül szívesen fogadott fogyasztók. A franciáországi kulturhare folyásának vizsgálatalnál is leginkább ezeket a józan elveket kell vizsgálni. A

rendnek iskolaházai az egész francia provinciában el vannak szórva. Egy iskola, melyben 300 növendék, 30 pater, magister és iráter van a megfelelő cselszaggal, nem éppen megvetendő kuncsajtja a kereskedővilágnak, amely jobban szereti főkjában a jezsuiták csengő aranyát és ezüstjét, mint a csengő, de üresen csengő liberális frázisokat. A pénz nagyhatalom ott, ahol mellette minden ember kereshet. Azt pedig meg kell adni, hogy a jezsuiták mást is engednek élni, mert pontosan és jól fizetnek, hiszen elég pénzük van, „mert Szent-Ignác gondoskodik a gyermekeiről”. Józán számítással különösen a kiskereskedőt, a kispolgárt gyámolítják, mert végre is ezek képezik a népesség gerincét. Ezáltal utátoatos vallási képmutatást növelnek nagyra a népben.

Az emberek azonban büszsággal telvék, ha mindjárt jezsuiták is, s nagyszerű szervezetük hiányos lenne, ha nem vennék számadása ezt a primitív — emberi vonást. Komoly íérflak nem játékszerrel, hanem emberi szivekkel játszanak. S nem ezt teszi-e az egyszerű jezsuita pater, aki a tanácsra szoruló fejedelem fölött uralkodik? Fejedelemeinek lenni szép állapot, de még szebb fejedelmek fölött uralkodni. S a rend gondoskodik arról, hogy a rendtagoknak ez a becsvégya kioldgáltassék. A tehetséges embereket sehol sem tudják jobban megbecsülni, mint a jezsuitáknál. Náluk nincs protekció, hanem mindenki azon a téren működik, ahol legjobban hasznát veszik. Ezt természetű munkaölösztással érik el s ez ismét modern jezsuita elv. Vannak pedagógusok, tudósok, írók, művészek, teológusok, hisztonok, gyónatódok, diplomaták, mérnökök, építómesterek, szakácsok, s mindenkinek a kalma van virtuozzá fejleszteni magát a saját szakmájában.

Világot uráló hatalmuknak öntudata lerf minden egyes páter aráról s biztos föllépéséről. Hazájuk az egész világ; Peru és Ecuador könyvtárai épp úgy nyitva állnak előttük, mint egy régi feudális osztrák kastély magánlevéltára. Mindenütt vannak társaik, mindenütt a saját hajlékukban laknak, amire a föld egy fejedelme sem képes. Ez a hadsereg tehát egészen másforma, mint aminőnek az újságok és könyvek föllíntetik. Olyan szellemi hadsereg ez, aminőt még nem látott a világ, amelyben vasszigorúságu szolgálati szabályzat tartja a belső legyelmet s fejleszt ki a janicsársánatizmust.

HIREK

Budapest, május 17.

— **A király Budapestén.** A király ma reggel 7 órakor a Szent-Zsigmond-kápolnában csendes misét hallgatott József Agost és Augusta főhercegnő kíséretében. A felség mise után a várkertben a főhercegi párral majd egy óra hosszág sítált s aztán reggelizzelt. Ezután magánlakosztályába vonult vissza és államügyek elintézésével foglalkozott. — Ő felsége holnap, hétfőn délelőtt általános kihallgatást ad.

— **A földhitelintézet jubileuma.** A hivatalos lap vasárnapi száma a következő királyi kéziratot közli:

Személyem körül magyar miniszterem előterjesztésére a Magyar Földhitelintézet 40 éves jubileuma alkalmából, a jelzőlog-hitelügy elmozdítása körül tett kitűnő szolgálataik méltánylásul, megengedem, hogy Lukács Antal, a magyar förendház tagja és a Magyar Földhitelintézet igazgatójának teljes elismerésem tudtul adassék, továbbá Tihanyi Béla, az említt intézet jogügyi osztálya igazgatójának a magyar királyi udvari tanácsosi címet, végre Trebitsch Ignác, a Magyar Földhitelintézet igazgató-helyettesének III. ad osztályu vaskorona-rendemet, mindkétnek díjmentesen adományozom.

Kelt Szentbrunnban, 1903. évi május hó 9-én.
FERENC JÓZSEF, s. k.
Gróf Széchenyi Gyula s. k.

— **Főhercegi vendégek a poló-pikniken.** Május hó 18-án, hétfőn este 9 órakor a poló-klub pikniket rendez a Park-klubban. Megjelenésüket megvárta: Klórid főherceggasszony, József Agost főherceg és Augusta főherceggasszony, Kobur Fildőp herceg is. A pikniket, mely ily formán nagyszabásu bálnak ígérkezik a következők adják és rendezik: Gróf Andrássy Géza elnök, gróf Károlyi Hanna elnök, Pestetics Alexa grófnő, Széchenyi Jella grófnő és Károlyi Zsuzsanna grófnő védnökök gróf Károlyi Mihály, gróf Bánffy Miklós és gróf Széchenyi László rendezők.

— **Shakespeare-árvérés.** A nagy angol drámaíróra vonatkozó emlékeket, ereklyéket árvereztek el a minapiban Londonban. A gyűjtemény egyes darabjai részben rendkívül nagy áron kelték el. Az 1623-ból való vigjátékok és tragédiák föliókiadásá 7625 koronáért kelt csak el. Emliben a „Vig nők” egyes kiadásá 1629-ből ez alatt a cím alatt „Nagyon vig és kitűnően kiváló komédia Sir John Falstaffról, vagy a windsori vig nők” 4125 koronát hozott. Egy székért, amelynek anyagát Shakespearenek szülőhelyén, Stratfordban lévő kertjéből vágólt eperfa szolgáltatta, 3625 koronát fizettek.

— **A király szobra Karánsebesen.** Karánsebesen, a volt kaionai határőrvidék XIII. ezredének székhelyén tudvalegőleg szobrot emelnek Ferenc József királynak abból az alkalomból, hogy a volt határőrvidék Magyarországhoz történt visszacsatolásának most, június havában lesz 30-ik évfordulója. A szobrot Fadrusz János készíti. Most, hogy ő felsége Budapestén tartózkodik, a szoborbizottság képviselőiben egy küldöttség fog nála tisztelegni. A küldöttség tagjai: Pogány Károly, Krassó-Szörény megye főispánja, Muszta Filaret archimandrita, Jakabffy Imre, a kerület országgyűlési képviselője, Burda Szilárd, Karánsebes város polgármestere, Fialka Károly megyei alispán és Kuresko Ilés, a vagyonközség elnöke. A király a küldöttséget hétfőn fogadja.

— **Cserebogár, sárga cserebogár.** Aki ez idén is énekl a cserebogárról szóló gyönyörű nótát, annak aligha van szőlője, gyümölcsös-kertje. Mert ez a nótával idecsalogatott, máskülönben azonban csunya potrohu, telhetetlen bogár nagy csapást készül mérni erre az amugy is csapások alatt nyögő országra. Ha hivatok, hogy jóslon a szeretőkre vonatkozólag, hát jön. Milliárdos, rettentő tömegben s ha a jövendőmondás dolgában nem látjuk hasznát, hát abban biztosak lehetünk, hogy lelelgi a gyümölcsünket. A nótában szintén érdekelt pici piros almát, a meggyet, ami bizony nem fog megérni az idén, a császár-körtét, ami nem vadalma s mind a többi irodalmi vagy csak egyszerűen gazdasági értékkel rendelkező gyümölcsöt. A fagy után még csak magához tért valahogy a gyümölcs szőlővel egyetemben. Az újra beállott forróságban fölegedett a megdermedés. Azt a gyilkos munkát azonban aligha állják ki a gyümölcsöskertek, ami most következik a cserebogár, sárga cserebogár szívességéből. Ha hívek akarunk lenni a népdalban a becsületes érzéseinkhez, a pokol mélységébe kívánjuk ezt a lomha, undok bogarat, amelyet túlságosan megbecsültünk a bizalommal eddig. Még azt is tőle kérdezte a busuló magyar, hogy vajjon: a rózsáját lesz-e? S peng hozzá a cimbalom, künn meg a féreg eszi, tépi a fírlót a lombot. Ha már mindenkinek hiszünk, ne bizzunk meg legalább a cserebogárban, magyarok.

— **Pánszláv lelkész Turóc-Szent-Mártonból táviratozók:** Erdősics Lajos turáni (turócvarmegyei) ev. lelkész ellen jelentést tettek, hogy meg nem engedett módon híveit az állami iskola ellen izgatja. A közigazgatási bizottság határozata következtében Beniczky Kálmán alispán vizsgálatot indított, melynek iratait a közigazgatási bizottság további eljárás végett Sárkány Sámuel ev. püspökhöz terjesztett be. A püspök azonban a szabályszerű eljárás megindítása helyett azal küldötte vissza az iratokat, hogy ő csak a vallás- és közoktatásiügyi miniszertől fogadhat el ilyen megkereséseket. Az iratokat erre a vallás- és közoktatásiügyi miniszterhez terjesztették fel.

— **Galilei szobra.** Turinból táviratozók: Ma itt az aostai herceg, mint a király képviselője a génuai herceg, Laetia hercegnő, valamint a parlament képviselőinek, a hatóságoknak és nagy néptömeg jelenlétében leplezték Galileinek, a nagy természet-tudósunk emléksobrát.

— **A polgárság az obstrukció ellen.** Az Angyalöldi Polgári Kör ma délután tartotta közgyűlését, amelyen egy indítványval kapcsolatban állást foglalt az obstrukció ellen. A határozat így szól:

Az Angyalöldi Polgári Kör aggodalommal látja az alkotmányunk és államiságunk alapját képező parlamentáris és kormányási elvnek veszélyeztetését, helytelenit a törvényhozás hasznos és a hazára üdvös munkásságának erőszakos megakasztását, különösen az indemnty-javaslat megeredt káros szóvált, amely az amugy is visszamaradt gazdasági élet fejlődéséhez szükséges eszközök elvonásával a több év óta tartó pangás következtében megintott, iparos-, kereskedő- és munkásosztálynak pusztlóságát vonja maga után. Bizalommal fordul a képviselőház összes pártjaihoz, hogy eme tarthatatlan helyzetnek sürgős megváltoztatása érdekében a magyar nemzet ősi erényeivel, mérséklettel és politikai előrelátással, hazafias érzéssel, hagyományait rendülően megtarvize, a magyar nyelv jogainak teljes épségben tartásával a kibontakozás útjára térjenek. Obajítja, hogy a kerületi körök eme tisztítási folyamat, amelynek medrét a jelenlegi kormányvélők ur ásta meg, föl ne tartóztassék. Végül felhívja a jövendő társas- és rokoncek körököt és egyesületeket, hogy a biggadt, komoly polgári elemeket szóhoz juttatva, hasonló határozatokat hozsanak.

Az Angyalöldi Polgári Kör küldöttség útján nyújtja be határozatát kérvény alakjában a képviselőházhoz.

— **Edison legújabb találmánya.** A világhírű amerikai föltaláló nemsokára ismét egy új találmányával fogja a világot meglepni. Legújában egy olyan gépezetet szerkesztett, amely lehetővé fogja tenni a Dél-Kaliforniában, Új-Mexikóban, valamint Nyugat-Amerika egyéb vidékein fekvő óriási aranytartalmu kvarcotelepek kibaszatását. Ezeknek a telepeknek eddigelő semmi hasznát sem lehetett venni, mert az aranymosáshoz szükséges víz hiányzott, a fejles-

más módjai pedig igen költségesek voltak. Az Edison-féle gép mindenekelőtt körülbelől egyenlő nagyságu darabokra rostálja a kvarcot, amely innen egy rendkívüli teljes ivumóli tartóába kerül, mely az aranytartalmat eljelen elkülöníti a kvartól, még pedig oly alaposággal, hogy utána már csak a legegyszerűbb tisztítási művelet van hátra.

— **Ünnepély a Margitszigeten.** József főherceg, aki annyi élvezetet nyújtott már Budapest közönségének az ő tündérszép Margitszigetével, most egy nagyszabásu ünnepélyt rendezett, melynek a jövendőme igazán támogatásra érdemes jótékonycára fordították. Nagy tűzijáték és fényes kivilágítással egybekötött mulatságot tartanak a hó 21, 27 és 30-án egy korona belépődij mellett a Margitszigeten abból a célból, hogy a befolyó jövedelmet a következő célokra fordítsák; azoknak a szegényembereknek, akiknek két koronán aluli lejárt zálogédeljük van, vagy akik azt nem tudják meghosszabbítani, kiváltják az elzálogosított ágymenüket vagy más holmijukat. Továbbá azok a bének és rokkantak, akiknek nincs módjukban mesterségesen a modern orvosi tudomány vívmányaival pótolni azt, amit az élet tőlük megtagadott, vagy elvett — a Szamaritanus-egylet útján mindent kapnak majd amire szükségük van: műlábakat, mankókat, hallószövet, testegyesítő szerket stb. Azonkívül még a László-menhely is részesül adományban. Jevyeket minden trafikban és a Margitszigeten kaphatók. Az ünnepély rendezésén Libits Adolf udvari tanácsos és Reimann Gyula titkár táradozik.

— **A panoptikum törpéi.** A szegedi Mars-téren van valami panoptikum, amiben egy törpe emberpár is hozzátartozik a látványossághoz. Áfféle félbemaradt emberek, akik inkább nyomorékok, mint egészségesek, de jó gyomruk a maguk abnormis fejlettségében is. Ezek onnan tudta meg a szegedi világ, hogy a törpék a napokban panaszszal jelentkeztek a főkapitánynál. A többi ügyes-bajos ember között ácsorogtak a folyosón, míg bejuthattak s előadták az ügyüket a panoptikumos ember ellen. Az a bajuk, hogy éheznek. Fél a panoptikumos ember, hogy nagyon elhiznak, vagy egyszerre csak meggondolja magát a természet s a jó tápláléka alapitva a csodát, megnyújtja a törpéket. Valami ilyes oka lehet a mutatványos embernek arra, hogy éhezti a törpéit, akik szegények egy félórára ime le kellett hogy szálljanak a pódiumról, a csupa híres ember viaszfigurái közül, hogy sorsuk javítására kérjék a rendőrséget. — A főkapitány biztatta őket, hogy az is meglesz, hanem most már mars vissza a panoptikumba.

— **A nyomor mentői.** Ez alatt a hangzatos cím alatt pumpóta végig egy díszes társaság — mint nemrégiben megirtuk — a főpapak és a főurakat. A Napközi Otthonok javára A nyomor mentői címmel könyvet ígértek s ügynőkeik sorra járták az előkelő világ tagjait s kisebb-nagyobb adományokat szedtek be tőlük az álitólagos jótékony cél javára. Az így begyűlt pénz természetesen elköltötték. Perczel Gyula ügyvéd, felesége Kiss Katalin, továbbá Garai Manó és Böhm Ármin ügynőkök álltak a szélelő társaság élén s jó darabig szípolozták a közönséget, amíg a rendőrség rajtuk ütött s leleplezte őket. A díszes társaság ellen megindították a kihágási eljárást s a vizsgálat során kiderült, hogy a herceggimás, Császka György kaloosai érsek s a főuri társaság sok kiváló tagja az áldozatok között van. Szirmai Andor VII kerületi kapitány ennek folytán Perczel Gyulát és feleségét Kiss Katalint, Garai Manó és Böhm Ármin ügynőköket hatóság engedély nélkül való koldulás miatt 8-8 napi elzárásra, továbbá Kovacsak István, Libing Konstantin, Preisz Fánit, Kiss Ionát és Tahy Borbálát 6-6 napi elzárásra jltelte s ezenkívül utasította valamennyit, hogy nyolc nap alatt rendes foglalkozást keressenek, mert ellenkező esetben hazatoloncoltatja őket.

— **Az eltűnt koronaékszerek.** Lisszabonból jelentik, hogy a botrány, amely a portugál koronaékszereknek már említett eltűnéséből támadt, mind szélesebb körre terjed. Megállapították már, hogy a kormány a múlt év júliusában az ékszerek nagy részét kivette a portugál bankból, ahol letéren voltak, és egyszerűen eltűntette, anélkül, hogy számot adott volna róluk. Az ékszerekre a királyi család tagjai a következő sorrendben tarthatnak igényt: 1. Don Pedro. 2. Don Miguel egyes leszármazottjai, akik Ausztriában élnek (a braganzi herceg). 3. Lulé herceg. 4. a két infánsnő, akik külföldre mentek férjhez. A parlamentben Ferreira Diaz interpellált ebben a botrányos ügyben, de a miniszterelnök csak nagysokára ígerte meg a vizsgálat megindítását, amely természetesen csak ígért fog maradni. Az ügy mind bonyolultabbá kezd válni, ami teljesen érthető, mert a jogos tulajdonosok mindent elkövetnek a tényállás kiderítésére. Minthogy nem igen hiszik, hogy törvényes uton célt érhetnének, a sajtóhoz fordultak s az O'Liberal című lapban több energikus s ijesz kom-

promittáló levelet tettek közzé, amelyek nagy feltűnést keltenek. A király, aki pedig könnyen megadhatná a dolog nyitját, nem avatkozik az ügybe, nyilván mert nem akarja miniszterét kompromittálni.

Pokolgép egy angol hajón. A minap meghiusult merénylet dolgaiban ma meg a következők részleteket jelentti egy newyorki telegram. A pokolgépet két munkásforma olasz cepelle föl a hajóra egy zöld kocsin. Hogy hosszú elsőléseket előtértek meg a rettenetes masina összeállítását, azt az is bizonyítja, hogy a dinamit Pensylvaniából való, a villamos telepeket Ohio-ban állították össze, az óramű pedig Cincinnati-ban készült. Az irászakértők a névtelen levélre nézve azt állítják, hogy az művelt ember írása, aki azonban nagyon igyekezett arra, hogy intelligenciájára ne lássék meg a levélén.

Ennek a szerencsére meghiusult merényletnek az alkalmából alkalomszerű annak a rettenetes katasztrófának a föllevenítése, amely 1875 december 11-én történt a brémai kikötőben. Akkor egy Thomas nevű amerikai csempészett egy pokolgépet a Mosel Lloyd-gőzörsre. Úgy akarta, hogy a hajó nyolc nappal azután, ahogy a kikötőt elhagyja, repüljön a levegőbe. De számításában csalódott. A katasztrófa a pokolgép helytelen beállítására, vagy más ismeretlen ok folytán már akkor bekövetkezett, mikor a gépet tartalmazó ládát a hajóra szállították. A pokolgép a kikötőben robbant föl és több mint száz embert megölt a hajón és a környékben. Thomas pokolgépe egy hordából állott, amely dinamittal volt megtöltve. A hordó egy rekesztékben zajtanul működő óramű volt elhelyezve, amely 8 nap múlva egy kis kalapácsot hozott volna mozgásba a dinamittömeghez vezetó gyutacs meggyújtása céljából.

Thomas, a katasztrófa után pár napra meghalt. Elfogatásakor lőttek győz. Hogy mi célból történt a merénylet, nem tudják még ma sem, csak sejtik, hogy a gőzöst nagyobb összeg erejéig biztosította s hogy ezt az összeget akarta a kezébe kapni. Azt hiszik, hogy a City of Boston nevű személyszállító gőzös is, amely a Mosel katasztrófiája előtt pár évvel nyomtalanul eltűnt, Thomas révén veszett el.

A mafia merénylete alkalmából nem érdektelen az az eset sem, amelyet pár héttel ezelőtt Párisból táviratoztak. Március 23-án éjjel egy olasz hajó kapitánya a spanyol tengerpart közelében óriási robbanást hallott. Abba az irányba fordulva, honnan a hang jött, óriási tüzoslöpőt látott a tengeren az ég felé emelkedni. A kapitány e jelentése után azt hiszik, hogy akkor a Bambara nevű gőzös amely március végén hagyta el a marseillei kikötőt, robbant föl. Általában ezt az esetet is a mafia művének tekintik.

Halálozás. Ma délelőtt temették el általános részvét mellett Hatvány-Deutsch Józsefet, a hatvani cukorgyárak megalapítóját a nádor-utcai gyászszobából. A gyászszertartáson megjelentek *Beniczky Ferenc* Pestvármegyei főispánja, báró *Harkányi Frigyes*, báró *Hohus Zsigmond*, báró *Bánffy Dezso*, *Chorin Ferenc*, *Kornfeld Zsigmond*, *Müller Kálmán* főrendiházi tagok. *Lanczy Leo*, *Szerb György*, *Hers Zsigmond*, *Weisz Berthold*, *Neumann Ármán* udvari tanácsosok. *Falk Miksa*, *Sándor Pál* *Ysontai Soma*, *Neményi Ambrus*, *Rosenberg Gyula*, *Gajári Géza* *Sacellary György*, *Wolfner Tivadar* orsz. képviselők, *Ballay Lajos*, *Szerényi József*, *Nagy Gábor* miniszteri tanácsosok, gróf *Kegelevich Gábor*, zempléni *Moscovitz Géza*, csepei *Herczog Péter*, *Ibróczy Hoffmann Jakab*, *Köhner Zsigmond*, *Gajári Ödön*, *Elek Pál*, *Frischmann J.* *Frigyes*, *Beck Marcel*, *Reimann László* igazgatók s még számosan a kereskedelmi és ipari világból. *Kohn Sámuel* főrabbi megható beszéde után *Lazarus főkántor* gyászadalokat énekelt a megerősített karral, mire a halottat eltemették a gyászkoosra és a kerepesi-úti családi sírbaiba vitték.

Életmentő katonatisztek. Említettük, hogy két katonatiszt tegnap nagy elszántsággal kimentett a Dunából egy halni vágyó fiatal leányt. Az életmentő leány *Winkler Emilia* 22 éves nevelőnő. Nem volt foglalkozása és már hosszabb ideje nyomorral küzdött. Tegnap délután átmélt Budára azzal a szándékkal, hogy öngyilkossá lesz. A Lágymányoson, az Elevátorral szemben gyors elhatározással a Dunába ugrott. Éppen a parton sétált *Bulla Maximilián* 30. gyalogezredbeli és *Arnold Konrád* 86. gyalogezredbeli hadnagy. Amikor észrevették a fiatal leány vergődését, habozás nélkül ledobták a kardjukat és a leány után ugrottak. Sikertült elérniük az életmentő leányt, akit a partra huztak. A bátor életmentők egy halásztól kértek száraz ruhát, azután kocsiba ültek és a leányt és ök magukat vitték a Rókus-kórházba. A leány már jobban van és a napokban elhagyhatja a kórházat.

Halálos végű kirándulás. *Tutzer Katalin* mosónő ma délután *Soob István* hentes, ennek felesége, továbbá *Ujhelyi Sándor* hentessegéd társaságában kocsin kirándult a Lipótmezőre. Egy meredek uton a lovak megbokrosodtak s a kocsi megkivitték egy kőrakásnak. A kocsi itt felborult s a bent ülők valamennyien kiestek belőle, még pedig olyan szerencsét-

lenül, hogy *Tutzer Katalin* szörnyet halt, *Ujhelyi Sándor* a kezét törte, míg *Soob* és felesége csak kisebb sérüléseket szenvedtek. A szerencsétlenül járt asszony holttestét az orvostani intézet bonctermébe vitték, *Ujhelyi Sándort* pedig a Rókus-kórházba szállították.

Villamos balesetek. Ma délután két villamos vasúti baleset történt a fővárosban. A Külső váciúton a 235. számú közúti vasúti kocsik nekiment *Kiss István* harasztii gazda kocsijának. *Kiss István* az összeütközés folytán olyan szerencsétlenül esett ki, hogy a mentők súlyos állapotban vitték be a Rókus-kórházba. — A másik baleset Budán történt, a Zsigmond-utca 55-ik számú ház előtt. Itt a 145. számú villamoskocsinak nekiment az utána haladó 261. számú pótkocsi. Az összeütközés folytán négy utas könnyebb természetű sérülést szenvedett. A rendőrség megindította a vizsgálatot annak kiderítésére, hogy kit terhet a balesetekért a felelősség.

Az előnyösen ismert Neumann M. férfi- gyermekruha-céget (Muzenmkörút 1. szám) a bér-málás alkalmából a t. szülők és gyámok figyelmébe ajánljuk.

A szocialisták az ex-lex ellen.

Budapest, május 17.

A szocialista munkásság ma délután 1/4 órakor négygyűlést tartott az ex-lex állapot és a kenyérdrágítás ellen. Vagy huszezer ember gyűjt össze a Tattersal óriási csarnokában.

Golner Adolf elnök ismertette a gyűlés célját és azt mondta, hogy a gyűlés két tárgya, az ex-lex és a kenyérdrágítás szorosan egybefügg, mert csak a parlamentben lefolyó szöpcesoklás teszi lehetővé a kenyérárak megdrágítását. Ebben nemcsak a pékmesterek bűnösök, hanem a parlament is.

Erre Bokányi Dezso szólalt föl: Eijöttünk — ugymond — ismét a kitagadottak elé mi vagyunk ismét az első, akik szót emelünk a nép ellen intézett merénylet ellen. Valamint mi tuta-kozunk először a haditernek emelése, a kivándorási törvényjavaslat, a civilista emelése, a francia csuhá-sok beözönlése ellen. Most is, mikor a polgárok alkotmányáról van szó, mi vagyunk az első, akik föl-emeljük tiltakozó szavunkat. A pogárság, amely minduntalan érelelnek nevez bennünket, most, az ex-lex állapotban meg nyugodtan adót fizeti és Duna-ünnepejty nézni.

Most rajtuk is volna sor adót nem fizetni, de mi nem bírjuk azt megtagadni, mert mi nem közvet-lenül fizetjük az adót. Különben is mondhatók, hogy mit törődünk mi az ex-lex-szel, hiszen nem ami alkotmányunk torog veszélyben, — nekünk alkotma-nyunk nincs — nem a mi házuk ég. S mégis a szocialisták az egyedüliek, akik szavukat emelik. A kormány most nem mer erőszakos eszközökhöz nyulni, mert tudja hogy a nép elene van; a függetlenségi párt pedig nem mer erőlyesen fellépni, mert a nép nincs a háta mögött. Nagy a függetlenségi párt büne amely nem ment ki szá 30 éves működése alatt a nép közé, hanem megelégedett azzal, hogy ötvenkint a választásokon szavazatiott. Mi nem mondjuk, hogy egy nép ne éljen saját nyelvével, ne fejezze az, e tekintetben nincs közöttünk eltérés, de nem szabad ennek alárendelni a nép léteérde-két, nem szabad törni, hogy amig nemzeti kö-vetelesek hangoztatnak, maga a nép tönkremen-jen. Ajánlja, hogy ez ügyben peuciót intézzen a népgyűlés a képviselőházhoz. A felolvasott pe-tició azt hangoztatta, hogy a mai parlament, amely a népnek csak elenyészően kis töredékre támaszkodik, nem hivatkozhatik se többségre, se kisebbségre, mert ennek a parlamentnek a többsége a kisebbséggel együtt is a nemzetnek csak kisebbség-gét alkotja. Nem a többségben, nem a kisebbségben, de a parlamentárizmus mai rendszerében rejlik az a kórság, mely az alkotmányos életet meg-bénította. A népek munkája, mely haladásukat előzta, csak oly ámban lehetséges, melynek alkotmánya az állandóság biztosítékait magában hordja. Ez állandóság pedig csak ott követ-kezhetik be, ahol az alkotmány fölöeli az egész népet. A parlament reformját követeljük, az általános és utkos választójog alapján, mert csakis a parlamenti rendszer alapjának kiszélesítésében verhet állandó gyökeret a népek alkotmánya. Meddő közjogi viták témékellen sivalagán barangolt 35 esztendő óta a parlament, mely ha védelembe is a népet a mo-nárkia másik állama ellen, csak a maga s nem a nép érdekében védelmezte. Ha eluntátozt a szomszédos állam kizsákmányoló törekvéseinek, az így megmentelt vagyon nem maradohatott a nép kö-zincse, mert jöttek az osztályparlament urai, felszivták azt, amit a szomszédos állam elől megmentettek. „Mi zsákmányoljuk ki a népet, vagy Ausztria?” E kérdés körül forgott mindig a közjogi harc s ha e harcban a felek bármelyike lett a győztes, a vesztes mindig a nép maradt. E kiháznál, kizsákmányolt népek ma még van anyyi ereje, hogy egy új alkotmányt erős támasz lehessen. Aki ezt az erőt a felelőlen kizsák-mányolásnak szabad prédául átengedi továbbra is, pusztulásba viszi nemcsak az alkotmányt, de magát a népet is.

Zajos tapsal fogadták a felolvasott peticiót és megbízást az elsőszéket, hogy a peticiót a parlament-hez benyujtsa. *Bokányi* ezután kijelenti, hogy a párt-nak egy a törekvése, s ez a népek a politikai és gazdasági biincsekből való felszabadítása. (Éljenés

és taps) A napirend második pontja volt: a kenyér-drágítás. *Kralik Ferenc* azt fejt ki, hogy a kenyér-kérdés erősen belevág a politikába, mert a parlament-ben drágitják meg adók által a nép nyerejét, de most elemelték a kenyér árát a pékmesterek is. Óriási zaj keletkezett:

— Kötlete nekik! Fel kell őket akasztani! — kiáltják mindenfelől.

A hatóság a munkaadók mellett foglal állást. Azt mondták, hogy ha nem dolgoznak a segédék, dolgoznak a katonák. (Óriási zaj. Kiáltások: Szegyen! Gyalázat!) A hatóságnak köbe kell lépni a kem-érusorok ellen. A főváros maga állítson fel kene-céket pékműhelyeket. (Viharos helyeslés.) A kenyér-uzsorának véget kell vetni s kényszeríteni kell a fő-vároost hogy cselekedjék. (Taps és éljenzés)

Az elnök letezi a kérdést, elfogadják-e, hogy ez iránt a fővárosbhoz forduljanak. A gyűlés elfogadta ezt az indítványt és aztán rendben szétoszlott.

SZÍNHÁZ, ZENE

**** Operaház.** *Scomparini Mária*, aki tegnapelőtt Amneris szerepében nyerte meg a közönség figye-lmét és rokonszenvét, ma este a *préfétában*, min Fides, folytatta vendégszereplését. Az altirta-szak-mának ezt a legnehezebb szerepét ma este egyáltalán először énekelte a fiatal hölgy és pedig minden hu-zás nélkül az eredeti fekvésben; annál többre kell becsülnünk je'enténiye sikerét, amelyet ma este ar-ott. A lámpaalz kevésbé győzötte, mint első fellépése alkalmából, és így több benső szabadsággal tudta ér-venyesíteni valóban nem mindennapi kváltásait. Ter-jedelmes és tömör alt-hangja elsőrangú anyag, amelynek érzéki szépségét fenntartás nélkül kell elismernünk, — és szinte beláthatatlan a kis-asszony karrierje, ha hanganyagában megszerzi a méltó kiképzést eredménytelen tanulmányozás és megfelfog gyakorlat után. Már az első duettben nagy érdekföldést kelteit, amelyet a koldu-ló-ária előadásával, meleg rokonszenvrv fokozott. A templom-jelenetben meleg és bensőséges organumán kívül színésztalen-tuma is érvényesült, de a legnagyobb sikert a börtön-áriával aratta. Itt oly erős akcentusokat és az igazi szinpadí temperamentum oly elemi kitöréseit hallatta, hogy semmi kétségünk se lehet a kisasszony hiva-tottsága dolgában. Ugy halljuk, hogy a vendégszerep-les eredményéhez képest *Máder* igazgató *Scomparini* kisasszonyt szerződtette. — A vendégekesknő mellett kitűnt *Blätterbauer Gizella*, akinek rokonszenves fiatal tehetsége mindegyre szebb haladást mutat. Pompás dispozióval énekel és a közönség sok elismeréssel halmozta el.

**** Nero anyja.** *Tardos Viktor Nero anyja* című tragédiájának pénteken, e hó 22-én lesz a bemutató előadása a Nemzeti Színházban, a címszerepét *Jászai Mari* kreálja, *Hegyesi Mari* (*Poppea*), *Szacsavay* (*Burrus*), *Gyenes* (*Pallas*), *Gál* (*Seneca*), *Beregi* (*Nero*), *Pethes* (*Polyfém*), *Dezso* (*Britannicus*), *Paulayné* (*Octavia*), *Fáy Szeréna* (*Lucasta*), *Molnár R.* (*Ayie*), továbbá *Gabányi, Horváth, Molnár L.* és *Mihályfi Károly* játszanak na-gyobb szerepet.

**** Vizsgáloadás.** *Rákosi Szidi* színésznőnké-lének növendékei ma délután a Népszínházban mutatták be tehetségüket. *Eocacciot* adták s az egész előadá-son meglátszott, hogy csupa oly fiatalember és leány vesz benne részt, akik többé-kevésbé mind a szinpadra való. Különösen kivált *Viola Frioi* kis-asszony, aki temperamentumos játékkal, izléses éne-kével anyni hivatottságot, készüllészet tanusított hogy már bármely fővárosi operett-szinpadon megálhatja helyét; igazi vérbeli szubrett-talantum. Szép tehet-ségről tettek tanúságot *Szöke Sári*, *Fapp, Weber, Vörös Alice* és *Hidvéghy* kisasszonyok, a férfiak közül *Torma, Cseh, Oláh Gyula* és *Torma István* érdemeinek dícséretet.

**** A Wagner ciklus jegyét.** A rendkívüli érdek-lődésnél fogva, mely a jövő vasárnap kezdődő *Wag-ner-ciklus* iránt mutatkozik, a m. kir. Operaház igaz-gatósága tájékoztatás végett ez uton is értesíti a fő-városi közönséget, hogy az előre hirdetett mindkét ciklusra május 19-ig bezárólag csakis bérleti előjegy-zéseket fogad el az Operaház hajós-utcai nappali pénztára. Az eljegyzett bérletjegyeket 20-án szolgál-tatja ki a pénztár. A ciklus egyes előadásaira május 20-ikától fogva válthatni jegyeket ugyanott a rendez helyárokon a szokásos elővételi díj mellett. A bérleti kedvezmény május 20-ikától fogva megszűnik.

**** A berlini színházszünet másora.** A Magyar Színházban vendégszereplő berlini színházszünet másora a héten néméig változni fog olyanformán, hogy a péntekre hirdetett *Serenissimus-estét* vasárnap este tartják meg, pénteken pedig újból az *Éjjeli menedék-helyet* fogják játszani, míg szombaton a *Gorkij-dráma* helyett *Lothar Schmidt* és *Pöhlx Holländer Ackermann* című színművét mutatják be. A műsor egyébként változatlan marad; hétfőn *Salomé* és *A kamarabéna*, kedden *Ifjuság*, szerdán az *Éjjeli menedékhely* kerül színe, amelynek vasárnapi előadása is teljesen elődött nézőkér előtt folyt le.

MŰVÉSZET

□ Az Országos Képzőművészeti Tanács pályásta. Az Országos Képzőművészeti Tanács tíz, a festőművészet és szobrászat köréhez tartozó képzőművészeti ösztöndíjra hirdet pályázatot. És pedig 1 ösztöndíjra 1600 koronával, 2 ösztöndíjra 1200—1200 koronával, 3 ösztöndíjra 1000—1000 koronával, 2 ösztöndíjra 800—800 koronával, 2 ösztöndíjra 600—600 koronával. Ezek az ösztöndíjak egy évre szólnak és céljuk az, hogy olyanokat, akik a művészeti pályán az alapvető képzésen már túlva vannak s a hivatottságnak kétségtelen bizonyítékait tudják nyújtani, tanulmányaik kiegészítésében támogassák.

Pályázhatnak a hazai művészeti iskolák végzett növendékei. Pályázók folyamodásához mellékelendő a) mutatványművek, (rajzok, festmények, szobrotanulmányok, eredeti grafikai művek, stb.) oly számmal, hogy a végzett tanulmányokról hű képet nyújtsanak, b) az életrajzi adatokat igazoló okmányok eredetiben, vagy hiteles másolatokban (szül. bizonyítv., honossági igazolás, a végzett tanulmányokra vonatkozó bizonyítványok) c) a külföldön töltött időtartam bevallása és a vele összefüggő nyilatkozat, mely arra vonatkozik, hogy azok, akik tanulmányaikat külföldön végezték, az ösztöndíj elnyerése esetén egy évig Magyarországon teljesítik művészetüket. A folyamodásokat a kultuszminisztériumhoz címezve más 30-ig kell benyújtani az Orsz. Képzőművészeti Tanácsnál (V., Batthyány-utca 12.). A mutatványművek ugyanaddig a Műcsarnokba szállítandók.

TUDOMÁNY, IRODALOM

□ Petőfi-társaság. Rendes havi ülését tartotta ma délelőtt a Petőfi-társaság Herceg Ferenc elnöke alatt, az irodalomkedvelő közönség élénk részvétele mellett.

Az első felolvasó *Hatala Péter* volt, aki néhány érdekes reuiniszcenciát olvasott fel Budavár bevételeiről. Az ostromnál a szerző maga mint tüzér vett részt s közvetlen tapasztalatai alapján írja le azt a pusztítást, amelyet *Hentzi* bombái Pest városában okoztak mindaddig, amíg május 20-ikán a vár a magyarság kezére került. Az esetet honvédek és a város közönségének könnyei kísérték közös sírjukba, melyen másnap koszorúhegy díszlett a sebesült *Hentzi* pedig a legnagyobb csöndben hordágyon szállították ki a várból, s a tábornok másnap éjjel, mindenkitől elhagyatva, halt meg a kórágyon.

A nagy tetszessel fogadott felolvasás után *Török* László mutatta be *Tóth István* vendégnek három költeményét. *Jakab Ödön Nápoly* és a *Vezuv* cím alatt mutatta be élvezetes uteritást *Nápolya* és a *Vezuv* kráteréhez. *Pósa Lajos* pedig négy költeményt olvasott fel. Három közülük, amelyek a felesége iránt, a férj előékenységből kerültek a Petőfi-Társaság közönsége elé. Egyet a saját verseiből olvasott fel *Pósa Lajos*, intrin benne a költőket, hogy óvakodjanak a „szemétdomb”-tól s maradjanak hűvek a szíza ideálhoz. A versek nagy tetszést arattak.

Az utolsó felolvasó *Szabóné-Nagall Janka* volt, aki egy sikerült novellát mutatta be, élvezetet szerezvén vele a közönségnek.

A felolvasó-ülés után a tagok zárt tanácskozára gyűltek össze, amelyen több folyó ügyet intéztek el.

□ *Brandes György* dr. *Huszár Vilmos* könyvéről. *Brandes György*, a jeles dán író, a *Politikai* című kopenhágai napilapban *vesztérekben* nagy elismeréssel ír dr. *Huszár Vilmosnak* franciául megjelent könyvéről, mely *Corneillenak* a spanyol drámához való viszonyát tárgyalja.

□ *Olcsó könyvtár*. Az *Olcsó könyvtár* legutolsó füzetét ismét tanúságot tesznek arról a gondról, melylyel *Gyulai Pál* változatosság igekezik tenni ennek a gyűjteményes vállalatnak a tartalmát. *Ossian énekeit* (1275/80. szám) az eredeti gael mértékben fordította le *Fábián Gábor* és a versek elé *Heinrich Gusztáv* terjedelmes bevezetést ír. A következők kettes számban (1281/82.) *Sophokles Philokletes* és közli *Gyulai Csiky* György fordításában. Közel félszázastendős *Gyulai Pál* novellája, a *Glück-Szerencse ur*, mely 1856-ban jelent meg először (most 1283/84. szám), de ma is épp oly úde és kedves, mint ötven esztendő előtt volt. *Regény* *Exner Győző* költői elbeszélése, a *Réka gysza* (1285/86. szám) a Nádasdy-díjat nyerte az Akadémia 1901. évi pályázatán. Úgyes verselőnek érdemes munkája, mely a *Ravennai esata* néven ismert mondat dolgozza föl költői elbeszélésként. Egész kis kötetet tesz a *XII. Károly története*, amelyet *Voltare* írt és *Irusinszky Pál* fordított magyarra (1287/93. szám). Az *Olcsó Könyvtár* a *Franklin-Társulat*, adja ki; egy-egy szám ára 20 fillér.

□ *Fizikai laboratórium*. *Ira Makay István*, pápai főgimnáziumi tanár. Az uttóbb munkának előtűnk fekvő első kötete általános utmutatásokkal szolgál a középiskolai mechanikai kísérleteket foglalja magában. Nagy haszonnal forgatható a művet minden, fizikával, fizikai demonstrációkkal foglalkozó tanár. A külföldi ilyen tárgyú munkákat s a hazai értékesítéseket a szerző bőségesen felhasználta, hogy hozzáférhetővé tegye a bennük lerakott kincset azoknak, akik különben mindentől elvolnának zárva. Nagy gondosságra vall a munkához esatot s a lehető leg-szigorubb pontossággal összehállított hibajegyzék. Melen ajánljuk e munkát a középiskolák, tanítóképző-intézetek és polgári iskolák tanárainak figyelmébe, a

teljes munka ára 4 kötetben 12 korona, a *Lampel Róbert*-éger kiadása.

□ *C na Mintye*. Regény igen kevés jelenik meg manapság a könyvpiacpon. És a kevés között is kevés a figyelemreméltó. Annál öröndetesebb egy olyan regényiró bemutatkozása, aki becsületes művészi érzékekkel dolgozik. Ilyen író *Dósa* Endre. A *Cine Mintye* című regénye e hasabokban jelent meg legelőbb és olvasóink nemes szórakozásuk során bizonyára megkedvelték a munkát is, a szerzőt is. *Dósa* Endre ma *Kolozsvármegye* alispánja, országgyűlési képviselő volt azelőtt. A politikától nem is akar, nem is tud megszabadulni regényében sem. Ami új regényének eszelekvényét összetartja, izrlőzre politikai gondolatlánc, amely minduntalan kivillan a történelmi epizódok és szerelmi idillek virágos bokrai közül. A regény 1848-ban indul meg s a szoftavilágban végődik; egy magyar, egy szász, egy román család története szövődik benne. Ennek a három családnak van egy-egy közös emléke, amely ésekről maradt rájuk: egy-egy szoborcsoport, amely egy magyar, egy szász, egy román parasztot ábrázol, időtűttk Hungária alakjává. Ez a testvériség példázó s a jövő nemzedékeknek szeretettel hirtető szobor mindegyik családnak a háza előtt ott áll, s kő-alakjai a nehéz idők kegyetlen viszályi közben néma szájjal szólnak a maradékhöz. A nemzetiség összebékülése s testvérisége a szeretetben, ez a regény politikai alapeszméje, melyet *Dósa* a történelem tanúságával és a jövő céljaival és reményeivel világít meg. Könyvéhez *Rákosi Jenő* írt előszót. Az érdekes kötet a *Révai Testvérek Irodalmi Intézet* Részvénytársaságnál jelent meg izléses kiállításban.

□ *Elektrotechnika*. *Straub Sándor* technológiai iparmuzeumi tanár *Elektrotechnika* című nagy munkájáról megjelent a 8-ik füzet (II rész 2. füzet). Az I. rész 1—6 füzeté az elektromosság és mágnesség alapelveit tárgyalja, a II. résznek pedig eddig megjelent és számos ábrával e-átott két füzeté az egyenáramu dinamó-gépek alapelveit, szerkezetét és kezelését tartalmazza. Mindegyik (1—7) füzet ára 1 korona 40 fillér; az öt ívre terjedő 8-ik füzet ára pedig 1 korona 75 fillér. A füzeteket szerzőnél (Budapest, IX. ker. Gróf Haller-utca 4. sz.) lehet megrendelni.

□ *Hét év a tengeren*. Ez alatt a cím alatt dr. *Gáspár Ferenc* új könyvet írt. amelynek 1. és 2. füzetéből is látjuk, hogy modern irodalmában a színes és reális leírás minden eszközeivel alja megragadó képét a tenger csodátoas világának. Nincs a tengerészeti életnek egyetlen nevezetes mozzanata sem, amelyről ne mondana igazat és érdeket. A *Hét év a tengeren* 17—18 füzetben fog megjelenni. Egy-egy füzet ára 60 fillér. Minden két héten egy-, két- vagy harmadfele füzetet bocsátanak ki a kiadóknál: a *Singer* és *Wolfner* cég. A teljes munka előfizetési ára izüve kilenc korona, pompás díszkötésben tizenkét korona. A műben vagy készáz ilusztációk lesz, azoknak körübeírta a fele egészoldalas kép. Az első rész a hadtengerészet lovagkört tárgyalja. Aztán színes és az érdeklődést mindvégig lekötő változatosságban követezik a modern tengerészet rajza. Az az élet-látás és jellemző-tebelség, amely *Gáspár* elsősorban igazi írva avatja, megnyilatkozik már ott, ahol ez a mosás átalakulást ki ejti, könyvünk első fejezetében. Az 1. füzetet mutatványul mindenkinek megküldi a *Singer* és *Wolfner* cég.

□ *A XX. század igazi népnevelői*. A magyar tanítószék, papság és jegyzőség gazdasági, társadalmi, erkölcsi, hazafias és népevelői újabb nemzetmentő teendői s jogos követelése. *Ira Sallé Nagy Lajos* tanár, Szegeden. Ára 1 korona 50 fillér. Megrendelő a szerzőnél Szegeden. E címen e becses utóbb munka második bővített kiadása jelent meg Szegeden. Az első kiadását a sajtó elismerésben részesítette. Használja és élvezettel olvashatja a könyvet mindenki, akit az ország boldogsága komolyan érdekel.

□ *Peer Gynt*. *Ibsen Henrik* összes darabjai közül külföldön a *Peer Gynt*et ismerik legkevésbé, noha az író hazájában ezt tartják főműveikének. Es méltán. Mert mélységes, nagy költőmény ez: ezer szálba csaprik széjjel az eszme, de a sok szál megint összefut egy csomóba — ott, ahol ha! al dala elnyugosztalja az elgyötört idegeket. *Peer Gynt*, a norvég parasztfiú, végighányódik-vetődik az egész világon s végül megter összetörtén oda, ahonnan elindult: a kunyhó elé, amelyből *Solveig* dala hallatszik ki: — *Solveig*, azé a leányé, akit elengyott, s aki öz hajjal is visszazavárja őt... Es a hű, a megbecsült, a szomorú leány az élebe roskadónak írárdi feje időtt eldudolva a halál halk énekeit. *Sebestény Károly* nagy szolgálót tett irodalmunknak, mikor ezt a nehéz és fontos-ges drámai költőményt lefordította; munkája minden tekintetben sikerült: — nem hullajtja el az eredeti-nek a szépségét és zengő magyar szóban költi újra a norvég mester nagy gondolatait. *Sebestény* fordítását a *Franklin-Társulat* adta ki, osinos kötetben; az ára izüve 1 korona.

□ *Ókori Lexikon*. A *Franklin-Társulat* kiadásában megjelent *Pecz Vilmostól* szerkesztett *Ókori Lexikon*nak megjelent a 26-dik füzeté, mely a munka II. kötetének 29—32-ik íveit foglalja magában. A *Pestői Pisistratus* terjedő cikke közli kiemeltjű a *Potroii*, *Phalanx*, *Phidias*, *Phigalia*, *Philippus Philokletes*, *Philon*, *Philosophia*, *Philostratus Pincus*, *Phokion*, *Phokis*, *Phrynichus*, *Phaon*, *Phyle*, *Pindarus*, *Pisistratus* omi, nagyobb kiterjedéseket továbbá a *Petrae* című hungaricumot. A füzetet 9 ábra díszíti. A füzet ára 1 korona; a folytatolagos füzetek július és augusztus kivételével a hó 15-ike táján jelennek meg.

EGYESÜLETEK

(A F. M. K. E. évnegyedes ülése.) A F. M. K. E. központi igazgató-választánnya nagy érdeklődés mellett tartotta meg évnegyedes ülését *Nyitraán*, *Thuróczy Vilmos* elnöke mellett. Az ülésén jelen volt dr. *Kramoln* Viktor *Nyitravármegye* főispánja is.

Az igazgató-választmány bizalmát tejezte ki *Clair Vilmos* főtitkar iránt, akit egy *Nyitrai* lap a F. M. K. E.-gyűjtők miatt, a melyek az egyesületnek tekintélyes évi íródelmet biztosítanak, megtamadott. Orvondetes tudomásul saolták, hogy az egyesület újabb 81 taggal szaporodott s tiszta vagyona 92.775 korona. Az igazgató-választmány elhatározta, hogy az egyesület az évi rendezőközgyűlést *Losoncz* városában, szeptember 15. tartja meg és a szolnai iparkiallítás alkalmából testületi kirándu ást rendez; tudomásul vette, hogy az elsőkésg az egyesület összes ovodái számára beszerzte s ünnepiesen kitűggesztette a magyar állami címet. A felvidéki házipar tekarozása iránt felrattot intézett a F. M. K. E. működési területéhez tartozó vármegyékhöz és a F. M. K. E. összes vármegyei választmányához; elfogadta az E. M. K. E. indítványát a hazai ipar támogatása iránt; végül Orvondetes tudomásul vette, hogy az elsőkésg a magyar-tól nyelvhataron újabb 36 nepkönyvtárt szervezett.

(A Magyar Izraelita Közmű- és Földművelésügyi Egyesület) tegnap tartotta dr. *Neumann Armin* orsz. képviselő elnöklésével LXI. évi közgyűlést, melyen a kereskedelmi és földművelési miniszterek képviseletében *Sierban János* orsz. tejaradasi ügyfelügyelő és dr. *Andor* Endre miniszteri titkar jelentek meg. Elnök az ülés megnyitása után üdvözölte a kormány képviselőt, s a közgyűlés nevében köszönetét fejezte ki dr. *Darányi Ignác* földművelésügyi és dr. *Láng* Lajos kereskedelemügyi minisztereknek az egyesület iránt tanusított érdeklődésükért. Aztán visszajelentést vetett az egyesület 61 éves múltjára és ismertetve a leolyt év tevékenységét, utalt azokra a feleadtokra, amelyek különösen a földművelés terén a magyar zsidóságra a teljes asszimiláció és egybeolvadás érdekében várakoznak. A tetszessel fogadott előki megnyitó után a kereskedelemügyi miniszter képviselője a miniszter elismerésére tolnasolta az egyesületnek az iparosképzés terén elért szép eredményekért s különösen örömeinek adott kifejeést: affelett, hogy az egyesület példát adott arra, hogy a társadalom saját erejéből is üdvös és marandandó, a haza javára szolgáló alkotásokat hozhat létre. *Sierban János* meköszöni a földművelésügyi miniszterhez intézett üdvözlét, annak nevében örömmel veszi tudomásul az egyesületnek a földművesképzésre vonatkozó intencióit és kijelenti, hogy új irányu hazafias törekvéseiben a földművelésügyi miniszter az egyesületet támogatni kész. A közgyűlés ezután elfogadta az évi jelentést és jóváhagyta a zárószámadást, majd a választásokra terve, előkék egyhangulag ismét dr. *Neumann Armin* udvari tanácsos országgyűlési képviselőt, a választmányba pedig új tagokul dr. *Köhner* Adolfit és ifj. *Szabó* Sándort választotta meg, ezenkívül több tiszteletbeli tagot is választottak. Végül a növendékeket mutatták be a mesterekre, a legényeket és az inasokat, akik segélyben és jutalomdíjban részesültek. A közgyűlés bejezése előtt *Küsler* Henrik földirtokos mint gazda, ismételtlen kifejezést adott közönségének a földművelésügyi miniszter iránt, valamint annak a reménynek, hogy segítséget fog nyújtani az egyesületnek mentül több földművesnövendék kiképzésére.

(Az Országos Magyar Iskola-Egyesület) május hó 24-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a központi városrész I. em. leletti lételeimén közgyűlést tart. Napirend: Megnyitó beszéd, tartja gróf *Zichy* Ernő enök, *Tóth József* alelnök jelentése az egyesület ovdaról. Az évi jelentés, zárszámadás. költségvetés döntés a Nemzeti Kaszinó alapítványának kamatai felett választások.

SPORT

* *Football*. A *millenáris* versenypályán a *Magyar Uszó Egyesület* és a *Műegyetemi Football Club* I. és II. csapatai mérköztek. A második csapatok küzdelme megelőzte az első és végeredményben 2:2 goalal eldöntetlen lett. Az első csapatok 0:0 arányban, tehát szintén eldöntetlen matohet vívtak, melyben mindkét csapat védelme szípet munkát végzett.

A *Margitszigeten* a *Magyar Testgyakorlók Köre* és *Postás*csapat mérköztek s általános meglepetésre a játékok 3:1 goalal a postások javára dőit el.

* *Európesti Tornaegyletnek* áldozó esü-törtőkön tartandó, egész napra terjedő nyári torna-ünnepéje az idén is nagyszabásúnak ígérkezik, minthogy azon nemcsak a fővárosi összes nevesebb sportegyletek, hanem a vidéki sportegyletek is az ország legkiválóbb versenyzőivel résztvesznek. Fokozza az ünnepély érdekességét, hogy ez alkalommal „labot”-tal fog eldöntésre kerülni a mintacsapat-verseny, amelyre hat egyesület nevezett. Azonkívül még tornaszati öszzetelt verseny és 8 versenyszám van egyéni versenyekre budai előkelőségek által felajánlott tiszteletdíjakkal. Jegyek az ünnepélyre nevezett tornaegyletnél és az ünnepély napján a színhelyen (II. a *Margit*- és *Krisztina*-körút mentén fekvő versenypályán) kaphatók, és pedig ülőhelyek 2. ill. 1. K-ért és állóhelyek 40 fillérért egész napra szóló érvényvel.

Tavaszi löversenyek.

— Kilencedik nap. —

Budapest, május 17.

A szombat hatalmas meglepetései ma folytatód-
tak, sőt még magasabb fokot értek el, amennyiben az
Eladóversenyben *Hermina* 39-szeres osztalékot fizetett.
De sokkal nagyobb szenzáció volt az *Alagi díjban*
Beregölgy bámulatosan könnyű győzelme. A hatalmas
Blaskovich-mén oly imponáló módon győzött, hogy
mindenkinek hite, hogy nálánál különb ló pályánkon
még alig jelent meg s hogy a bécsi derbyt feltartva
nyeri meg. Ez egy klasszikus futást kivéve, a papir-
forma fejtegetőre állt s *Picador* az utolsó futamban
22-szeres osztalékkal kedveskedett.

Különbön pedig igen előkelő közönség foglalta
el a tribünöket, köztük a sok szép asszony, hogy
egy hirtelen szépségverseny esetén a döntés nagyon
nehéz lett volna.

— Mennyi szép nő! — sóhajtott fel egy amatőr
versenybarát.

— De egy sem olyan, mint *Hermina* — felelte
rá egy passionátus.

A versenyek részletes eredménye:

I. **Kerepesi díj.** Díj 3000 korona. Távolság
600 méter. Degenfeld *J. Battenberg*-je (Spencer) első,
Péchy A. Reclamea (Tara) második, br. Sprunger
G. Daladerje (Lewis) harmadik. Azután: Tiger,
Lányos. Totalizátor: 10: 91. Helyrefogadások: I. 50:
202, II. 50: 190.

II. **Eladóverseny.** Díj 2000 korona. Távolság
1400 méter. Schosberger L. *Hermina* (Huter) első,
Mauthner V. Glóriája (Krouzil) második. Szemere M.
Tótványa (Bonta) harmadik. Azután: Ilonka, Vadona,
Tud. Üstökös, Colibri, Marconi, Silány, Jövőre, Csett.
Totalizátor: 10: 397. Helyrefogadások: I. 50: 270.
II. 50: 80. III. 50: 78. Győztesre ajánlat nem történt.

III. **Alagi-díj.** Díj 30000 korona. Távolság 2000
méter. Blaskovics Ernő *Beregölgye* (Van Dusen)
első. Mravik P. Cipésze (Cowman) második, Somosi-
més Csurgója (Leurs). Azután: Pruszi, Tarnok,
Marco Polo, Angloman. Tot. 10: 13. Helyrefogadások:
I. 50: 66, II. 50: 150, III. 50: 158.

IV. **Fóthi handicap.** Díj 4000 korona. Távolság
1800 méter. Dreher A. *Grotzta* (Cleminson) első,
báró Springer Morelje (Holmes) második, gróf
Wenckheim D. Kontyosa (Russel) harmadik. Azután:
Ornament, Baratore, Boosky, Fertő, Gyömbér. Totali-
zátor: 10: 59. Helyrefogadások: I. 50: 116. II. 50:
200. III. 50: 114.

V. **Nyeretlen kétvételes verseny.** Díj 3000
korona. Távolság 1000 méter. Gróf Bathányi E.
Maja (Cota) első, Dreher A. Vaduza (Cleminson)
második, Krausz L. Tiinkója (Martinkovics) harmadik,
azután My Box, Reveil ainer. Totalizátor: 10: 25.
Helyrefogadások: I. 50: 104. II. 50: 216.

VI. **Nyeretlen kétvételes eladóverseny.** Díj
2000 korona. Távolság 1100 méter. Krausz L. Vannak
(Martinkovics) első, Luczenbacher M. Wigwam-ja
(Leiner) második, Schosberger L. Elegendő-je (Hol-
mes) harmadik, azután Catanie, Coralie, Excitante,
Monna Vanna, Aranyos, Mechante, Afrikanus. Totali-
zátor: 10: 28. Helyrefogadások: I. 50: 70., II.
50: 261., III. 50: 80. Győztesre ajánlat nem történt.

VII. **Handicap.** Díj 3000 korona. Távolság 2400
méter. Mravik P. *Picadorja* (Cowman) első. Egyedli L.
Cavatánja (Lewis) második, herceg Pálffy M. Haus
Hellingje (Russel) harmadik, azután Akárhogy, Babér,
Sobri, Teraskier. Totalizátor: 10: 229. Helyrefoga-
dások: I. 50: 170, II. 50: 118, III. 50: 162.

Nyiltér.

Dr. Konried gyógyintézete Edlachban Reichenan mellett.

Eragadó, pormentes, szétlöt védett fekvés 600 m. a preini
 völgyben. Különleges intézet szívbetegre, idegbajokra
 és minden étrendi és táplálási gyögmédrá. Legna-
 gyobb nyelvény. Prospektust küld Dr. Konried Edlach.
 Interurb. telefon Edlach Nr. 2.

"TRANSYLVANIA"
SEC

(Az e rovat alatt közöltetnek sem tartalmáért, sem alakjáért
nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Éltett pánszláv ügyvédek.** *Turóc-Szent-
Mátó* bírja: Abból a *turóc-szent-mártoni* monstre-
pörből folyólag, amikor az éltett *Pietor* Ambrus szer-
kesztő ünnepése miatt 22 egyént ítéltek el 1-5 havi
közönséges fogházra, *Mudrony Pál, Dula Máté* és
Holosa András *turóc-szentmártoni* ügyvédek és *Mud-
rony* Vladimir ügyvédjeit ellen fegyelmi vizsgálatot
indított a beszercebényai ügyvédi kamara. A vizsgá-
lat *Turcsányi Ödön* kamarai enők és *Skultty* kir.
ügyész előtt a napokban nyert befejezést. *Dula Máté*
s *Mudrony Pál* ügyvédek 2-200, *Holosa* András

ügyvédet pedig 100 korona pénzbírságra ítéltek. *Mud-
rony* Vladimir ügyvédjeit gyakorlati kötelezettségét
egy évvel meghosszabbították.

§§ **Közkereseti társaság** — osalásra. Az utóbbi
időben igen gyakoriak a budapesti piacon olyan ese-
tek, hogy egyes vidéki kereskedők, akiknek hitele
egyéáltalán nincs, eleinte készpénzért vásárolnak és
amidőn így magukat vagyonosaknak tüntették fel, el-
kezdenek hiteleire vásárolni. Ezen hiteleire kapott árakat
aztán azonnal parthibban eladják és a hitelezőknek
egy garast sem fizetnek. Ezek a gyakori jelenségek
arra birták a Budapesti Hitelezői Védegyesületet,
hogy egy konkrét eset alkalmából vizsgálatot indítsa-
son. Özvegy *Friedländer József* nagyváradi keres-
kedő szintén ezek közé tartozott, akinek hitele nem volt,
de mintán egyszer-kétszer készpénzfizetés mellett tett
nagyobb megrendeléseket, a lóvárosi kereskedők
bizni kezdtek benne és egyszerre 30.000 korona
értékű árakat hiteleztek neki, de rajtavesztettek, mert
amint az árakat megkapta, azokat azonnal parthibban
eladta és senkinek sem fizetett. A *Budapesti Hitelezői*
Védegyesület ennél fogva megbizta dr. *Herczfeld* Samu
budapesti ügyvédet, hogy *Friedländer* ellen a fe-
nyitő panaszt megtegye. Az előnyomozat folytán
aztán kiderült, hogy *Friedländer* egy pénzes emberrel
szövetkezett azon célból, hogy az szemfényvesztésül
az első vásárlásokhoz pénz fog adni és amikor a
hitel már megalapítva lett, akkor derűre-borura vá-
sároltak hitelez, és árukat azonnal eladták és a pén-
zen megosztokozták. Ezen kiderített tények alapján
tartóztatta le a nagyváradi rendőrség *Weisz Lázárt*.
Ez ügyben még további letartóztatások is várhatók.

§§ **Megtégedott kiadás.** Néhány héttel ezelőtt
hírt adunk arról, hogy a párisi rendőrség megke-
résésére a budapesti rendőrség letartóztatta *Cordière*
Marie Juliette párisi elletőségű nevelőnőt. *Cordière*
Juliette anyja ugyanis egy párisi gyémántkeres-
kedőnél szakácsnő volt s ellopta gazdájának ötezer
frank értékű gyémántkövét. A kereskedő panaszt tett
s kiderült, hogy a szakácsnő a gyémántot leányának,
*Cordière Juliette*nek adta, ez pedig értékesítette. A
párisi törvényszék az anyát *in contumacia* lopásért
2 évi, leányát pedig orgazdaságot egyévi börtönrre
ítélte. Az anyá később önként jelentkezett s ügyét a
bírószágból letárgyalván, *egyévi börtönrre* szállította
le büntetését. *Cordière Juliette* azonban nem jelenke-
zett s mivel a párisi hatóságok megtudták, hogy
Budapesten tartózkodik, kérték letartóztatását és ki-
adatását. A budapesti büntetőtörvényszék a kiadást
illetlenül véleményét adott az igazságügyminisztérium-
nak, amely a törvényszékhez intézett rendelé-
ben *megtagadta* a vadiótnó kiadását. A miniszter
a kiadást megtagadását azzal okolja meg, hogy a
vadiótnó esekelményére a magyar büntetőtörvény
legelőbb kibágást állapít meg, már pedig ily apró
esekelményért szerződéseink értelmében nem lehet
kiadást elrendelni.

TÁVIRATOK

A bolgár kormányválság.

Szófia, május 17. *Ferdinánd* fejedelem el-
fogadta a *Danev-kormány* lemondását és *Petrov*
tartalekos tábornokot bizta meg az új kormány
megalakításával.

A francia kulturharó.

Páris, május 17. Több lap mára jelezte, hogy a
szabadgondolkodók tüntetni fognak a párisi tem-
plomokban. Eddig azonban nem hallatszott hír ilyen
tüntetésről. Délélt a Rue des Vauvesban verekedés
támadt fiatal emberek közt, akiknek egyrésze a ka-
tholikus ügy híve, a másik része szabadgondolkodó
volt. *Marseillében* 5000 tüntető a nemzetközi szocialis-
ta dalának éneklése mellett a prefektura elé vonult
és ott egy feliratot nyújtott át, amelyben az egyház-
nak az államtól való elválasztását követelik.

Páris, május 17. A *Belleville-templomban* délután
verekedés támadt, amelynél körülbelül tíz ember többé-
kevésbé súlyosan megsebesült. Abban a pillanatban
ugyanis, amidőn a pap prédikálni kezdett, egy csoport
szabadgondolkodó, akik a szöszékek előtt foglaltak
állást azt kiáltotta: *Élég!* A katolikus ifjúság tagjai
erre botlításokkal és ökölepásokkal válaszoltak. A
dulakodás csakhamar általánossá vált. Székek nagy-
pütek minden oldalról, különösen a nőkön nagy
izgatottság vett erőt. Az odabívitott rendőrség szét-
választotta a verekedőket és mintegy 50 tüntetőt
kiutasított a templomból. Mintfogó közvetlenül ezután
két temetés volt, a templomban és környékén helyre-
állott a nyugalom. Ott letartóztatás történt. A sebesül-
tek legnagyobb része szabadgondolkodó.

Páris, május 17. *Toulomban* a templomban mon-
dott nyilvános imákat tüntetésekkel zavarták meg,
mely alkalommal jelentékesen verekedés támadt a
katolikusok és ellenfeleik között.

A marokkói lázadás.

Madrid, május 16. Mint egy melilai távirat je-
lenti, a serif csapatai támadást intéztek Tazza ellen és

rohammal bevették a várost. Miután a várost kifosz-
tották, környékét felgyújtották. Könnél a támadásnál
hírszerint sok ember áldozatul esett.

A forrongó Balkán.

Konstantinápoly, május 17. *Agiah bey* ezredest
dandártábornokká és ipeki parancsnokká és mutaseriffá
neveztek ki. *Haidar basa* az új skutari váli tegnapp
szék helyére utazott.

Konstantinápoly, május 17. Az a hírlapi jelen-
tés, hogy az összes hatalmak, Ausztria-Magyarország
és Oroszország kivételével válaszoltak a szalonikii ese-
ményekre vonatkozó török jegyzékre, téves. A porta
csak *Bécsbe* és *Pétvárra* fordult az itteni és az ottani
nagykövetek útján a szalonikii események miatti
panaszszal és azzal a kéréssel, hogy tegyenek Szófiá-
ban megfelelő lépéseket.

Konstantinápoly, május 17. Török körökből
eredő bizalmas értesülés szerint a monasztiri kihágá-
sokra az is adott okot, hogy míg azelőtt a legszigor-
rubb rendeleteket adták ki, hogy a csapatok és a nép
kihágásait akadályozzák meg és még a bizottságok
tagjainak megintésében is lehetőleg mérsékelttel jár-
janak el, amit sokszor gyengeségnek magyaráz-
tak és ami török körökben elégedetlenséget kelet-
tett, addig a szalonikii események után az utasításokat
akként módosították, hogy hasonló esetekben kimélet-
lenül kell eljárni és esetleg a török lakosság közre-
működését kell igénybe venni, hogy a bizottságok
megjelenüljenek. A lakoságnak és az igen megeről-
tetett biztonsági közegeknek régi visszatartott elkése-
redése erre az engedelmre támaszkodva, szinte ke-
reste az alkalmat a visszatérésre és ilymódon időzte
elő az eseményeket. Most ezeket az utasításokat ismét
megsemmisítették és az előbbi rendeleteket a legszí-
gorubbban ismételték.

KÖZGAZDASÁG

Magyar árúkkak kivitele Dél-Áfrikába. A
budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Johannesburg-
ból a következő üzleti jelentést vette a dél-afrikai
kiviteli viszonyokról: Dél-Áfrika gazdasági helyzetét
bámulatos lendület jellemzi és e terület jövőjét illető-
leg az összes hivatott körökben a legkedvezőbb véle-
mények uralkodnak. Mindennemű áruk importja rend-
kívül emelkedett mutat és az importőrök összes
készletei egész simán eladásra is kerülnek. A helyzet
alapos tanulmányozása arra a biztos következtetésre
vezet, hogy az óriási importban való részvételre a
magyar nyereségek és gyártmányok feltétlenül számí-
thatnak, amint már ma is elég jelentékeny házánk
részeseése ez áruforgalomban.

Dél-Áfrikában nemcsak néhány beviteli cikk ta-
láthat elhelyezésre, mint Kelet-Áfrika piacain, hanem
szinte minden cikk, szolgáljon az akár a mindennapi
élelmi szükségletek, akár építkezési és bányászati
akár lényűzési s egyéb szükségletek kielégítésére. Az
üzlektörtést egyelőre még az nehezíti, hogy Dél-Áfrika
és Magyarország közt nincs megfelelő bankösszeköté-
tés, pedig csak úgy térhözne a rendes kerékvágásba
ez az üzlet összekötés, ha a magyar kivivő-cég egy
hazai pénzintézetnek adhatná át az elhajózási okmányo-
kat és a dél-afrikai importőrre szóló intézvényt amely
intézvény aztán egy dél-afrikai bank révén a megrendelő-
nek látra szóló váltóként, vagy megállapodás szerint
30-90 nap múlva prezentálták. *Johannesburgban*
általában a legjobb bírvénekn örvendenek a magyar
és osztrák vátörületről eredő árúk és csak arról
hangzik sürű panasza, hogy kiviteli cégeknek igen ne-
hezsek, nem eléggé előzékenyek, kezdeményezésre
nem hajlandók, fogyatékosan csomagolnak és lassuak
a levelezésben. A fizetés módjára nézve nem lehet
eléggé hangsúlyozni a Dél-Áfrikában meggyökeresedett
azt a szokást, hogy az európai exportörnek intézvényt
kell kibocsátania a dél-afrikai importörhöz és hogy az
e-hajózási okmányokat banknak kell átadni. Ki-
vételt tesznek az alól azok az esetek, mikor
az importörnek Európában saját üzlettelepe van,
amely az exportöröt a konossemetet és az
intézvényt átveszi. Figyelmet érdemel az is, hogy az
igazán jelentékeny johannesburgi cégek nem
szivesen vállalnak más képviselést, mint olyant,
amelynél az európai cég Johannesburgba küldi
saját megbízottját, aki a johannesburgi cég irá-
dájában működik és annak megrendeléseit saját
cégéhez juttatja. A jelentés kiterjeszkedik a főbb be-
viteli cikkekre és közli, hogy nagy az importszük-
séget hajlított fabutorokban, amelyek közül különösen
a 14 és 14½-es számúak nagyon kelendők. az ár
tucatonként cif Durban 36. illetve 33 sh. szomácozott
vasedényt már most is sokat exportál a közös vát-
terület de nem szabad a német erőteljes versenyt
szem elől tévesztetni. A magyar gyufák nagy kelendő-
ségnek és kedveltségnek örvendenek. Kész fél-
ránaknak is jó piac kínálkozik Dél-Áfrikában,
mert az ottani szabók horribilis árakat köve-
telnek; figyelembe veendő, hogy oszakis angol sza-
bású ruhák kelendők és a gombok társosan varran-
dók fel. Konzervekben a szükséglet több millió
font sterlingre rug és sikeres kísérletnek ígérkeznek
szardíniák, gulyás- és trippe-konzervek eladása Dél-
afrika részére. Oly gyárak, amelyek angoljaita ferü-
szövetet cif Durban s sh.-ért yardonként szállítaná-
nak, jó piacot találnának. Margarin 1, 14 és 28 angol

fontos pléhdobozokban igen keresett cikk, mert a konzervváj megfizethetetlen. Megszivlelésre méltó felvilágosításokat tartalmaz a jelentés papír-, vas-, acél-, cement-szökorgyáraink szemontjából. Az érdeklődő cégek a budapesti kereskedelmi és iparkamarában (V. Szemere-utca 6.) betekintést nyerhetnek a jelentés idevonatkozó beható lejegyzésébe. Eppogy mindazok, akik vaj, liszt, gyertya, olaj, zsiradék, olívméhr, aranyvasztásra szorgáló vegyi szerek, épületfa, sörük, villamos izzólámpák a pezsgró kivitele iránt érdeklődnek.

Liszt. (A Budapesti Napló tudósítójától.) A lisztüzlet e heti forgalma a gabonárak napokintú oszkkenése miatt csak korlátozott maradt. Vételtek csak prompt szállásra történtek. A korábbi kötésekre történt rendelkezések kielégültek. Külföldi relációkban néhány kisebb tétel elhelyezést talált.

E héten a lisztárak újból oszkkentek és a mai napon a következő jegyzések vannak érvényben.

Mai átlagos árak 50 kilogrammonként zsákostul, Budapestre szállítva:

Szám:	0	1	2	3	4	5	6
Ar. kor.	12.50	12.20	11.90	11.80	11.—	10.70	10.20
		7	7 1/2	8			
		9.40	8.70	8.70			
Finom korpa:							Goromba korpa
Ar: korona	4.20						4.85
Dara:		AB	C				
		13.—	12.70				

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Flume-kávéház. Egyetlenegy kelléke van: hogy jó legyen. — X. 48. Ha a bizonyítás megjelenése nélkül is teljes, hoznak ítéletet. Egyébként az ítélet a jogi körülmények ismeretével s állapítható meg előre, hogyan tudnók hat mi ezek ismerete nélkül megmondani a döntést. A kiadóhivatal a másik ügyben intézkedik. Sorsjegyeiről legközelebb. Az osztrák-magyar banknál a 100 forintos még beváltható. — R. S. A szerkesztőség régi példányaiban megtalálhatja. Bizson meg valakit a kutaissal, rendelkezésére adjuk. — H.

Gy. Madrid ajánlható. — D. R. D. közlhetetlen. — V. I. Bécs. A jelen viszonyok között nincs ok aggodalomra. — L. E. V. A Párisban lévő katolikus bellegü, papok vezetése alatt álló rue Vaugirardbeli jogi fakultáson kívül teljes jogi fakultás van a Sorbonneban. Magasabb s inkább jogbőleletli és joghistória szabad előadásokat bárki hallgathat az egyetemeken egyetemen: a Collège de Franceban. Ha ön a tanév elején igazolja budapesti egyetemi polgár voltát, s a nagykövetsegtől igazoló irást visz, a Sorbonne titkársága beírja a rendkívüli hallgatók közé, s minden, még a zárt előadásokban is részt vehet ingyen. A nagykövetseghoz a budapesti egyetem ajánlólevelével s utlevéllel forduljon az igazolványért. Ha rendes hallgató akar lenni, a vonatkozó föltételeket megtalálja a minden párisi tanév elején megjelenő diák-kalauzban. (Livre des Etudiens). R. E. Ném-magyarosítási ügyben a kérvény a magyar kir. belügyminiszterhez nyújtandó be és pedig vagy közvetlenül, vagy pedig az illető megyei vagy városi törvényhatóság útján. Az utóbbi eljárás célszerűbb, mert a kérvény véleményadás végett ugysis leküldetik az illetékes törvényhatósághoz. A belügyminisztérium címe gyanánt elegendő a következő: Nagyméltóságú M. Kir. Belügyminisztérium, Budapest. A kérvényhez csatol andók: keresztlevél, erkölcsi és illetőségi bizonyítvány s ha a kérvényező kiskorú, szülői vagy gyámi beleegyezés. A kérvény belyege egy korona. — K. L. Délután 3 és 5 óra között rendel. — K. A. Sztanisics. Az állatorvosi szolgálat államosítása óta a díjszabás kötelező. Minden szolgabíroságnál betekinthező ez a díjszabás. — Turócs-Szent-Márton Fehér ruha a legalkalmasabb, de esetleg teketében is megjelenhetik. — U. Gy. Budapest. Ha sürgős a dolog, mint a jelen esetben, inkább előszóval kell a választ kérni. Anyagbalmaz emiatt bizony lehetetlen némelykor, hogy az este beérkezett kérdésre reggel megjelenjék a válasz. —

Sorsjegyek.

F. M. Zalaegerszeg. 27.980 számú Budai sorsjegy 130 koronát nyert.
V. J. Nagy-Becskerek. 75.229 számú osztály-sorsjegy 200 koronával sorsolták ki. — P. H. Komárom. Forduljon kérdésével Szalai és Társa bankházhoz, Erzsébet-körút 12. Ott osztály-sorsjegyét is beszerezheti.
G. I. Böös. — F. J. Apátin. — R. N. Nagy-Ida.

— G. I. Miskolcz. — H. O. Berettyó-Ujfalva. — B. A. Turkeve. — H. H. Miskolcz. — R. K. Temes-Miklós. — J. L. Nagy-Füged. — S. E. H. Mád. — R. E. Némét-Ujvár. — S. S. Szamos-Ujvár. — Sch. A. Káty. — P. S. Párkány. — L. G. Oravicza. — F. Gy. 243 678. — W. L. Csurgó. — I. L. Nagy-Füged. — F. Gy. Vilyi. R. S. Berzevica. — K. A. Nyiregyháza. Sorsjegyek nem nyertek.

ARONDORFI A LEGJOBB NYÁLKAOLDÓ GYÓGYVIZ.

Napirend.

Napár: Hétfő, május 18. — Római-katolikus: V. nanc. — Protestáns: Erk. — Görög-orosz: (május 5.) Iréne. — Zsidó: Nisan 21. — Nap két: 4 óra 4 percek. — Nyugszik: 7 óra 16 percek. — Hold két: 12 óra 6 percek. — Nyugszik 10 óra 6 percek.
Nemzeti Múzeum. Állat- és ásványtár. Nyitva 9 órá-tól 1-ig.
A Nemzeti Szalon kiállítása nyitva délelőtt 9 órá-tól este 8 óráig.
Közeledési Múzeum a Városligetben nyitva d. e. 9-től 12 óráig és délután 2 órá-tól 8-ig.
Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10-12-ig. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órá-tól 1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva 3-7-ig. Egyetemi könyvtár zárva.
A fővárosi könyvtár (Károly-körút 28.) mindennap nyitva van, kőnapokon délelőtt 9-1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9-12-ig.
A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig. Az agnuciumi ásatások és múzeum. Megtekinthetők egész nap. III. ker. Ó-Buda, Külső-Szent-Endrei-ut. Helyérdeklő vasut a Pálly-téről.
Mentőegyesületi helyiségei a Markó- és Solyom-utca sarkán, reggel 8 órá-tól este 6-ig.

Legközelebbi pénteken és szombaton május hó 22-én és 23-án visszavonhatatlanul a magy. kir. szabadalmazott osztály-sorsjáték I. osztályának nyereményhuzása

A még készletben levő sorsjegyek közül ajánljuk a következő szerencse számokat:

81558	22101	Az I. osztályú sorsjegyek árai:	Egy egész eredeti sorsjegy frt 6.— vagy korona 12.— " fél " " 3.— " " 6.— " negyed " " 1.50 " " 3.— " nyolcad " " .75 " " 1.50
59050	85304		

Szives megrendeléseket azonnal kérünk.

— Osztály-sorsjáték-osztályunk —
iőszadái:
Főtelek VI. Trészkő rut 46/a.
TELEFON 24-27.

Fiókok: Váci-körút 4 sz.,
Múzeum-körút II. sz.,
Erzsébet-körút 51. szám.
Sürgőnycim: Törökbank.

Török A. és Társa bankháza
BUDAPEST
Legnagyobb osztály-sorsjáték üzlet hazánkban.

Jóth Kálmán

Összes Kőlteményei

A nagy költő dísses új kiadása. Életrajzi bevezetéssel ellátta:

Endrődi Sándor.
Két remek díszkötésű kötet, nagy 8° alak, a költő dombornyomású arcképevel.
Rendkívül alkalmas ajándéknak.
Ára 16 korona.
Megrendelhető **LAMPÉL RÓBERT-főle** (Wodianer F. és Fiai) csász. és kir. udvari könyvtárosokhoz Budapest, VI., Andrásy-út 21.

FERFIK ÉS NŐKNEK

egmakosabb helyen és láttú folyócsónak befejezőkendezés nélküli a legbiztosabb gyógyszernek a

„Sanid labdacok”
bizonyítják. Egy doboz 100 labdac tartalommal és pontos használati utasítással 6 korona. Vidékre utatért mellől diszkretn kúld a

„Magyar Király” gyógyszer-tár
Budapest, V., Marokkó-utca 3/a sz. (Erzsébet ter sarok.)

A 15010. számú

„Sinillesztést alátámasztó keresztalzat”
című, 1898. szept. 28-ról kelt magyar szabadalomra **vevők** vagy engedményesek kerestetnek.
Szives ajánlatokat „W. N. 3158” jel. alált továbbít **Messe Rudolf** Bécs I., Seilerstätte 2.

A 8461. számú

„Ujtások éjjeli távjelzőkészülékeken a jelzésnek önműködő regisztrálásával”
című, 1896. decemb. 29-ről kelt magy. szabadalomra **vevők** vagy engedményesek kerestetnek.
Szives ajánlatok „W. A. 3009” alalt **Messe Rudolf**hoz Bécs, I. Seilerstätte 2. intézendők.

Most jelent meg az ATHENAEUM irod. és nyomdai részvénytársulat kiadásában

A Magyar Államiság Fejlődése. Küzdelmei. Politikai tanulmány.

Irtá: BEÖTHY ÁKOS.

I. rész: A RÉGI MAGYARORSZÁG. A honfoglalástól az 1825-ki országgyűlésig. Ára 14 korona.
II. rész: AZ ÚJ MAGYARORSZÁG. Az 1825-ki országgyűléstől az 1848-ki törvények szentesítéséig. Ára 7 kor.

Kapható a kiadóhársulatnál és minden könyvkereskedésben.

A 18894. számú 1899. június 2-ről kelt **„Elektrolitikus áramszaktitő”** című magy. szabadalomra, a 20376. számú 1899. június 16-ról kelt **„Elektrolitikus árammegszaktitő”** című magyar pótszabadalomra és a 25870. számú 1902. március 12-ről kelt **„Elektrolitikus áramszaktitő”** című magyar pótszabadalomra **vevők** vagy engedményesek kerestetnek.
Szives ajánlatok „W. V. 3136” alalt **Messe Rudolf**hoz, Bécs, I., Seilerstätte 2. kéremnek.

A „hőlyegekre nézve”

nagy fon. ossagu azt tudni, hogy egyedül a „Lorison-Crème” van arra hivatva, hogy a szépséget fenntartsa és a hol hiányzik, elérhető legyen; mert e szer a legjobb mely e téren feltalálható, és minden követelménynek megfelel, a mi az arcpótlást illeti, mert a hőlyeg már 2-3 napi használat után meggyőződének meglepő hatásáról. A legelőkelőbb hőlyegvilág valamint a legelső művésznők használatja a legmeglepőbb eredmény, az egyedüli szépség-szer, mely az arcot viruló frissé és fiatalá teszi, a ráncokat az arcon és nyakon eltünteti, az arcból finomá, frissé és sugárzóvá teszi; még előrehaladott koru hőlyeg is oly csodás arczint kaptak a „Lorison-Crème” haszná-lata után, hogy életveiket meghatározni lehetett. Egy tőgly ára 6 frt.
Főraktár: Ceillag Anna, Wien, I. Graben 14.

M. KIR. OPERAHÁZ. Hétfő, 1903. május hó 18-án. Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ. Hétfő, 1903. május hó 18-án. Romeo és Julia.

Tragédia 5 felvonásban. Irta Shakspeare. Fordította Szász Károly. Személyek: Mészáros Benyó, Páris Dezső Tybald, Montaguo Abonyi Lőrincz, Capulet Gressy Capuletné, Romeo Beregi Julia, Mercutio Császár Dajka. Hetényi Gyenes Molnár Szacsavayné Török I. Vizvárié

VIGSZÍNHÁZ. Hétfő, 1903. május hó 18-án. Fedák Sári k. a. mint vendég.

Forgószél k. a.

Énekes boház 3 felvonásban. Irta Kratz és Stobitzer Fordította Beöthy László. Zenéjét összegyűjtötte Kún László. Személyek: Paul Roland Balassa Liane, Aurelie Niki Ravelin, Levardieu Hegedüs Blanche, Claire Rosagni Serignan, Gaston Tany Dubois. Fedák S. Sorémy Hegedüsé Tapolcai Vendrei. Kezete 7 1/2 óraker.

NEPSZÍNHÁZ. Hétfő 1903. május hó 18-án. Hektor kisasszony.

Nagy operett 3 felvonásban egy előjátékkal. Irta: Wittmann Hugó. Fordította Faragó Jenő. Zenéjét szerette Weinberger Károly. Személyek: Károly Solymosi Leutrum, Beaclair Krecsányi Hildogard, Hektor Hegyi Scoger, Henriette Szentmiklóssy Kalb, Szeddahelyi Kissa M., Kúhlnau Pázmán Itj. Kalb, Nyárai Papperitz Láng Rosshaar. Újvári

MAGYAR SZÍNHÁZ. Hétfő, 1903. május hó 18-án.

A berlini Kleines és Neues Theater tagjai által. Salome, Der Kammersänger. Kezete 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ. Hétfő, 1903. május hó 18-án.

Az orvos érke és most. Irta Dr. Haberfeld Emil. Kezete 7 1/2 óraker.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ. Hétfő, 1903. május hó 18-án.

A bőgér. Operett 3 felvonásban. Kezete 7 1/2 óraker.

UJSZÍNHÁZ. Hétfő, 1903. május hó 18-án.

Bob király. Énekes boház 3 felvonásban. Irta Bródy István és Uray Derső. Zenéjét szerette Virányi Jenő. Kezete 8 óraker.

VÁROSLIGETI NYÁRI SZÍNHÁZ. Hétfő, 1903. május hó 18-án.

Sídfoki kalandok. Énekes boház 3 felvonásban. Magyar szinre alkalmazta Rajna Ferenc. Kezete 7 óraker.

„Twist-gép valódi vert csipkének előállítására” című 1897. február 9-ről kelt magyar szabadalomra és a 15171. számú „Újtások vert csipké előállítására szolgáló gépeken” című 1898. szeptember 28-ról kelt magyar pótszabadalomra A 8761. számú „W. C. 3206” jellegű al. Mosse Rudolf, Bécs, I. Seilerstätte 2. továbbít.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató Nagymező-utca 17.

A fekete Patty! A fekete banjo-művészek! A fekete énekesek! A fekete Cake-Walk táncosok! Új fellépések: Stephane és Gioconda kettős stb. stb. stb.

Az előadás 1/2 óraker kezdődik. A télikerben reggel 6 óráig Vörös Elek orgányzenés hangversenyez.

CIRCUS SIDOLI CÉZÁR a Városligetben.

200 személy 123 ló

Ma hétfőn, május 18-án nagy diszeladás.

Fellép Sidoli Cézár igazgató az ő tömeges időmértésével, továbbá a legjobb művészek és művésznők és a 40 tagból álló belettszemélyzet.

Holyárak mint rendszeren. Jegyek elővételben kaphatók Patzik (Kertész) dohányüzletében, Kristóftér, Décsi-utca sarkán. Holnap este 8 óraker: nagy előadás.

Ős-Budavára

Nyitva d. u. 6 óráig reggeltől 4 óráig Tündéri kivilágítás. Nagyszarű új varieté-műsor Miss Ravensberg. Ara Zebra & Vera. Tommy & Miles. Darius Jana stb. Folies Comiques. Két új boház, és Steinhardt

Több elsőrangú zenekar. Lovarda és sok más szórakozás. Belépődíj 60 fillér. Kedvezményes jegyek mind-n tözsdében.

A drótnélküli táviró.

Marconi találmánya valószínűleg forradalmat idézett elő a tudományos világban. Hogy valaha távirótorony lehessen, azt is a mesték hónapja valónak képezték a régiék és ma már drót nélküli közeledik az az ó- és új világrész. Csak Fortuna bírodalmával nem lehet ilyen közvetítő eszköz nélküli útmutatni. Oda szükséges egy Hecht Bankháznál vásárolt osztály-sorsjegyet, mert ott számos főnyereményt nyerték. Vásároljon tehát osztály-sorsjegyet a Hecht bankháznál Budapest, Fenekecs-tér 6 és Erzsébet-körút 32. sz. Huzás május 22. és 23. Egész sorsjegy 12 kor, fél 6 kor, negyed 3 kor, nyolcad 1 kor. 60 fillér.

Ha sok pénzt akar

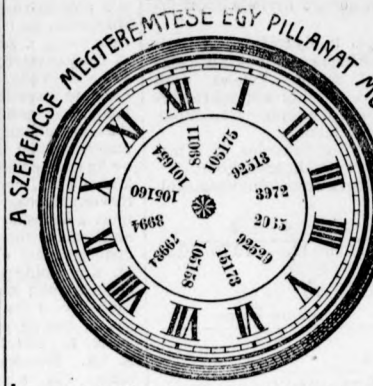
nyerni, válaszon magának egy szerencsés számot az alábbi osztály-sorsjegyekből és küldjön rögtön postautalványon tetszése szerint: egyszert 12., tílet 6., negyedert 3., nyolcadert 1.50 korant. Schlesinger J. Társa, bankéhszék, Budapest, V. Váci-körút 30. sz. ahol első kézből kapja a május 22. és 23-ára szóló sorsjegyet a következő szerencsés számokkal: 4691-700, 8731-45, 9931, 73, 10941-50, 13126-35, 23026-30, 31036-40, 37426-50, 58078-100, 68201-25, 91278-300. A körtékész osztályok árának költségmentes beküldésére postacsekket küld a bank.

Színházak heti műsora.

Table with 5 columns: Day, M. kir. Operaház, Nemzeti színház, Vigaszínház, Népszínház, Magyar színház. Rows include Kedd, Szerda, Csütörtök, Péntek, Szombat, and d. u. Vasárnap este.

Szerencse-óra!

Azt a sorsjegyszámot rendelje meg levelező-lap által, mely ama óra mellett van feltüntetve, amely időben ezen hirdetés olvassa!

Az óra belsejében feltüntetett szerencsés számok kizárólag

BENKŐ-bankháznál

kaphatók Budapest, Andrassy-út 79. sz. Huzás már e héten.

I-ső osztályú sorsjegyek árai: 1/1.50 K., 1/43.-K., 1/6.-K., 1/12 KÖR.

A mi vendők azon előnyben részesülnek, hogy befizetésüket postatakarókpénztárral cheque útján, tehát költségmentesen teljesíthetik.

Szállítunk utánvétellel a monarchia minden állomásra költségmentes csomagolással. Legfinomabb régi horvát uradalmi szilvioriumot. 3 üveg 8 K.-, 6 üveg 15 K.-, 12 üveg 28 K. Továbbá 25 egész 600 literes horvátokban különböző évjáratú valódi uradalmi szilviorium. Kimerítő árjegyzék bérmentve. Horvát szilvioriumkivitel társaság. Hinkó Kaufmann & Co. Zágráb, Horvátország.

A titkos betegségek

alapos gyógyításáról.

Ne sajnálja senki a fáradozást ilyen komoly ügyben, jelenkeznek egyszerű személyesen, mert a legújabban kelföldön beszerzett speciális műszerekkel meg a legrejtőbb betegségek is pontosan meg lehet határozni a székhelyét, elterjedését, minőségét, körkörösét: bármily mélyen fekszik is le magát a koránny a szervekbe, vagy a test nedveibe. Ezen beható vizsgálat alapján teljes bizottsággal meghatározható a betegségi állapotnak megfelelő, alapos gyógyuláshoz vezető speciális gyógyítási mód is, amelyet mindenki, foglalkozásának megzavarása nélkül, otthon is elvégezhet. Ha valakinek lehetetlen volna megjeleni, akkor csak írja le a baját, amelynek pontos át vizsgálása után megkapja az utasítást és a megfelelő speciális gyógyszereket is — a legnagyobb titoktartás mellett. Leveleibe válaszlevelet mellékeljen. A gyógykezelés befizetése után a leveleket elégetik, vagy kivatnára mindenki visszakapja azokat. Ilyen tökéletes és hézagpótló házikban Dr. Palócz V. körházi orvos, specialista, országos hírű intézete (Budapest, VII. Kerepesi-út 10.), ahol jókarattal, őszintén és lelkiismeretesen kaphat mindenki (ugy fíri, mint nő) a nemi életrel felvilágosítást, ahol a beteg vére és testnedvei megtisztulnak, idegri megörösdnek, az egész szervezet megszabadul a köránnyaktól és lelki kinyai is megszűnnek. A mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül, biztos sikerrel, alaposan és gyorsan gyógyítja már sok év óta Dr. Palócz az ő speciális gyógyítmódjával meg a legchánnyagotban esetekben is a bujakóros sebeket, hulycsó, hólyag-, ideg- és hátgerinc-bajokot, sérveket, az onfertőzés és szűlész utóbajait, magömlést, elgyengült férfierőt (impotenciát), kezdődő elmeavart, aranyeret, vérbajokat, bőrbetegségeket és a női nemi szervek minden betegségeit. Nők részére külön vöróterem és külön kiart van. A rendelést Dr. Palócz önmaga és egyedül végzi naponta délelőtt 10 óráig délután 6 óráig (vasárnap déli 12 óráig). Cim: Dr. Palócz V. körházi orvos, specialista, Budapest, VII. Kerepesi-út 10.

Eső-köpeny

valódi hamburgi gyártmány megbízhatóan vízmentes, divatos szín- és szabásban 14 fittól 24 fittig. KOCH Testvérek féri-, nő- és gyermekruhák minden alkalomra Bpest, Károly-körút 26

Felöltö --- 3.-ft Jaquet --- 2.- " Frakk --- 3.- " Nadrag --- 2.- " Mellény --- 2.- " Rothberger Jakabnál Kristóf-tér 2. I. em.

Sok pénzt!

100 koronáig kereshetnek havonként, minden állású egyének (mellékkeresetnek is). Kérleküldje Beöthy 37. számú a MÉRKURUS hirdetés osztályának Stuttgart, Schickstrasse 6.

Részletfizetésre

arany, ezüst, ékszerok zsebrak és írárszak olcsón kaphatók Grünberger Armin Béla IV. Váci-utca 30. I. em.23.

Paszket-koesi

írókban, látványos kiadás VI. Teréz-körút 28.

Feelin-t.

Képzesse csak hátrólvaot, hogy a „Feelin” nem o a legjobb cosmetikai szer a kéznél, hanem az egészségnek is a legjobb barátja. Millio hölgy használja a Feelin-t.

Foot-Ball torta-bomba

felülmehatatlann jó csokoládéval töltött csemege, törvényesen védve, darabja 15 kor. Minden előző csemegkereskedőnél kapható. Vagy 10 darab bérmentve 1 ftt 50 kor. MEGAY ROBERT cukrásznál Miskolcon és a miskolci vasuti vendéglőben. Budapestben fittárik SZENES ERD. és. és kir. udvari csemeg kereskedő.